

BUDAPEST NEUTRON CENTRE, a consortium of the MTA Centre for Energy Research and the MTA Wigner Research Centre for Physics

Mit látunk az anyagban neutronokkal?

Belgya Tamás

MTA Energiatudományi Kutatóközpont, Energia- és Környezetbiztonsági Intézet

belgya.tamas@energia.mta.hu

Atomoktól a csillagokig (Atomcsill)
ELTE, 2019 február 28

Tartalom

- Bevezetés
- A Budapesti Kutatóreaktor
- Eredmények
- Összefoglalás

Mindenütt anyag vesz körbe bennünket

Hogyan ismerhetjük meg az anyagot?

Kölcsön kell hatni az anyaggal!

Az anyag valahogyan reagál a kölcsönhatásra, azt észlelnünk kell. Az észlelést detektálásnak is nevezzük a tudományban.

A kölcsönhatáshoz használhatunk másik anyagot pl. kavicsot dobálhatunk a vízbe:
Csobban: detektor a fülünk
Hullám keletkezik: detektor a szemük

Használhatunk sugárzást is pl. grillsütőben
hús sütünk
Kellemes illatot vagy égett szagot érzünk:
detektor az orrunk

Hozzáérünk: detektor a tapintás

Megkóstoljuk: detektor a nyelvük

Tudomány történeti érdekesség

Miből áll az anyag?

Nem a fény segítségével állapították meg az atom szerkezetét!

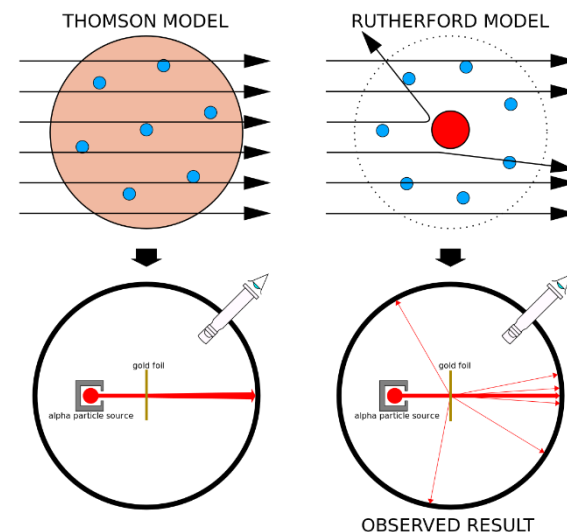
Amedeo Avogadro 1811-ben azt állította, hogy bármely két gázban, melyek térfogata, nyomása és hőmérséklete is megegyezik, azonos számú molekula található meg.

Egészen 1897-ig az atomokat gondolták a legkisebb létező részecskéknek, amikor is J.J. Thomson katódsugarakkal végzett kísérletei során felfedezte az elektront és negatív töltését.

Thomson mazsolás puding elméletét egy korábbi diákja, Ernest Rutherford cáfolta meg 1909-ben, aki megállapította, hogy a tömeg nagy része és a pozitív töltés egésze az atom kellős közepén koncentrálódik, egy parányi kis pontban.

1932-ben Chadwick több elemet, kitett a titokzatos "berillium-alfa sugárzásnak", majd a visszapattanó töltött részecskék energiáját megmérve arra következtetett, hogy a sugárzás elektromosan semleges töltésű, tömeggel is kell rendelkeznie, méghozzá a protonéhoz hasonló tömeggel. → Bohr féle atommodell

1924-ben Louis-Victor de Broglie: minden anyagnak van hullámtermészete (legnagyobb kimutatott a C₆₀)

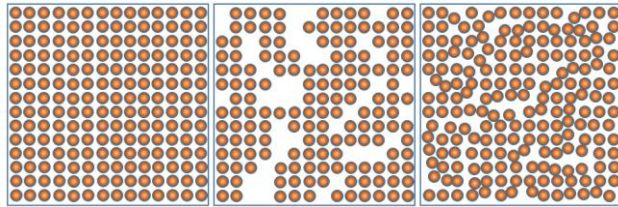

$$\text{Anyag: } \lambda = h/p$$

$$\text{Fény: } \lambda = h/p ; p = hf/c$$

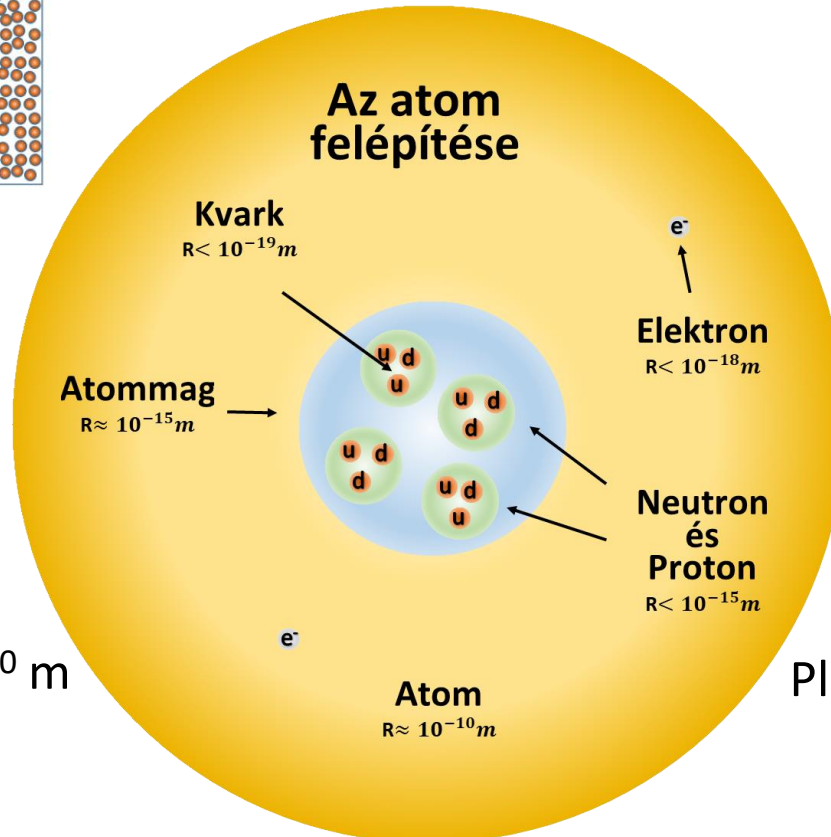
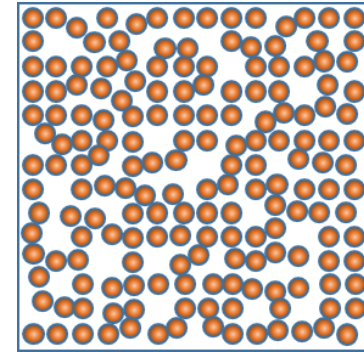
Az anyagi világ építőkövei és az anyag formái

Kristályok, atomrács táv. $\approx 10^{-10}$ m

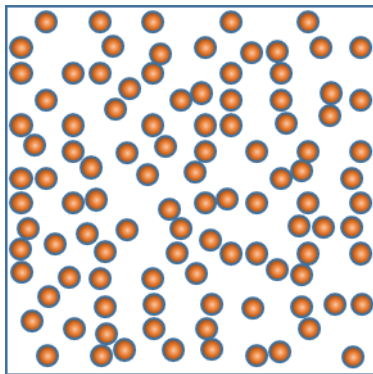

Egykristály Polikristály Amorf

Folyadékok, atom táv. $\approx 3 \cdot 10^{-10}$ m

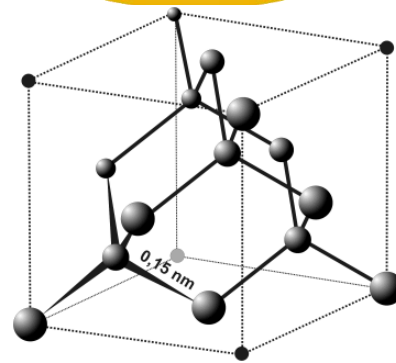
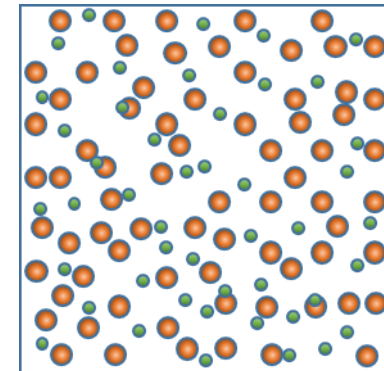

Gázok, atom táv. $\approx 334 \cdot 10^{-10}$ m

Normál gáz $22.4 \cdot 10^{-3} m^3$

Plazma, atom táv. $\gg 334 \cdot 10^{-10}$ m

Hogyan ismerhetjük meg az anyagot?

Érzékszerveinkkel (detektor)

- Látás (szín, forma, kicsi, nagy, fényes, matt, tömör, lyukacsos,...)
- Szaglás (illat)
- Ízelelés (édes, keserű, savanyú, fémese, sós,...)
- Tapintás (puha, kemény, lágy, rugalmas, sima, érdes,...)
- Hallás (rezgés, csengés, ...)
- Hőérzet (hideg, meleg, forró, égető,...)
- Emelés (nehéz, könnyű)

Mi van akkor, ha kicsi?

Másik alkalommal

És mi van akkor, ha bele szeretnék nézni?

Szétszedjük,
roncsoljuk

Röntgenezzük, nem
roncsoljuk

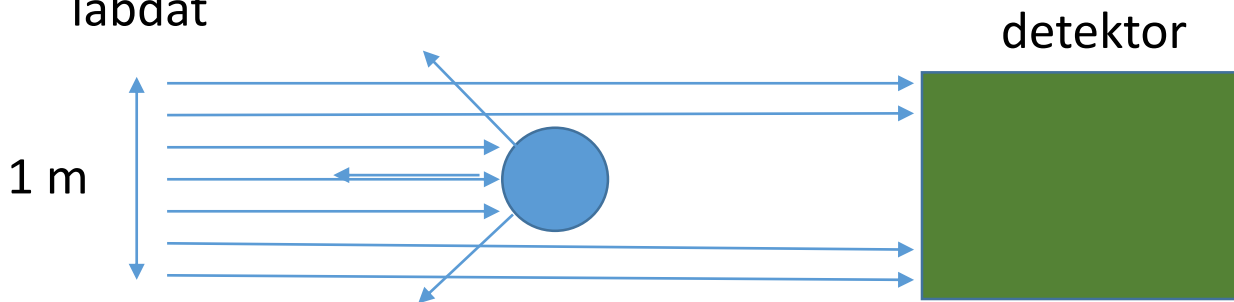

Mivel és hogyan lehet belelátni az anyagba roncsolásmentesen?

„Dobáljunk” neutronokat az anyagnak és nézzük meg mi történik

A részecske lehet: foton, elektron, neutron, proton...

Klasszikus dobáskísérlet labdával, legyen egy gömb amire dobálunk másodpercenként 49 labdát

A detektor 40 labdát érzékel
kitakart terület: $\sigma = \frac{3 \times 3}{7 \times 7} = 0.18 \text{ m}^2$
Ahol σ a hatáskeresztmetszet

Találati ráta: $R = \sigma \cdot \Phi = 9 \frac{1}{s}$; $\Phi = 49 \frac{1}{m^2 \cdot s}$ Kvantumos kép: $\sigma = \pi(\lambda_n + R_{mag})^2 \cdot P$

Gyengítési tényező: $\mu_m = \sigma / \rho \frac{m^2}{kg}$ ahol ρ sűrűség   Tömegvastagság: $d_m = d \rho \frac{kg}{m^2}$

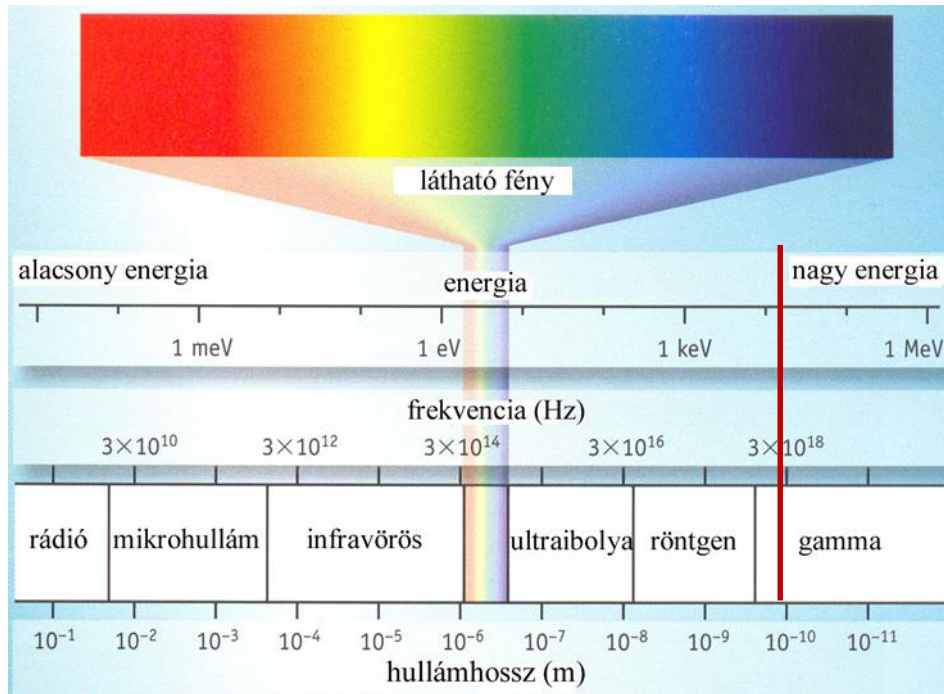
Beer-Lambert törvény:

$\frac{\Phi_{\text{átmenő}}}{\Phi_{\text{bejövő}}} = e^{-\mu_m d_m}$ A σ hatáskeresztmetszet mértékegysége 1 barn = 10^{-28} m^2

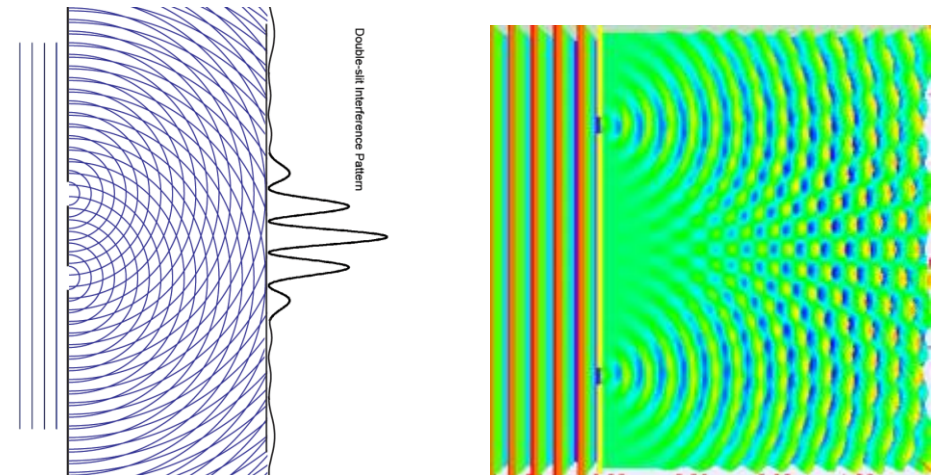
A fény

A fény elektromágneses hullám

A fény hullámtermészete

Huygens–Fresnel elv
Interferencia

Fizikai adatai	
Tömeg (nyugalmi)	0
Spin	1
Bozon	

$$c = \lambda f = \frac{\lambda}{2\pi} \omega \text{ [m/s]}$$

$$c=299\,792\,458 \text{ [m/s]}$$

$$E = \hbar \omega = pc \text{ [eV]}$$

$$\hbar = 6,582119514 \times 10^{-14} \text{ [eV} \cdot \text{s]}$$

A foton mint hullámcsomag

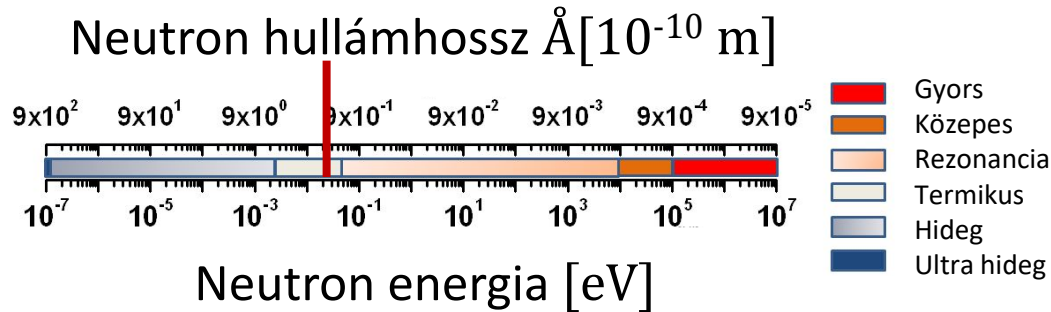

A neutron és forrása

A neutron semleges részecske

Neutron források (BKR és ISIS)

Ra-Be, Pu-Be, ^{252}Cf ...

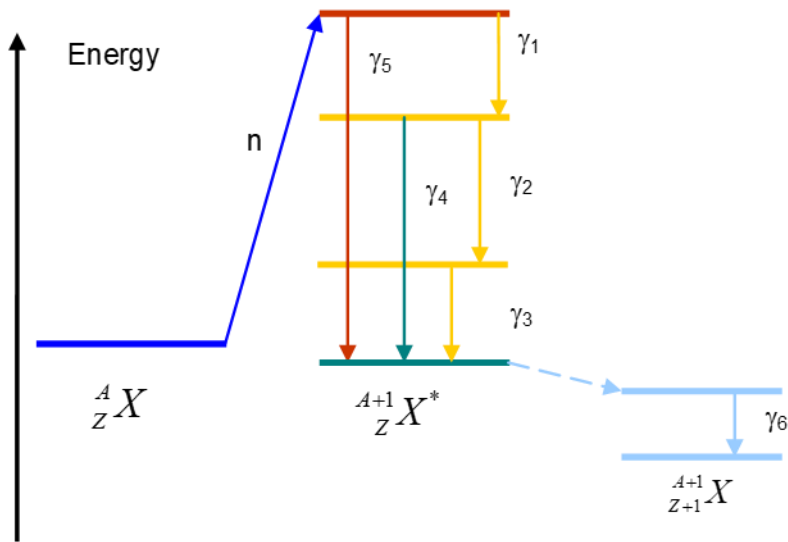
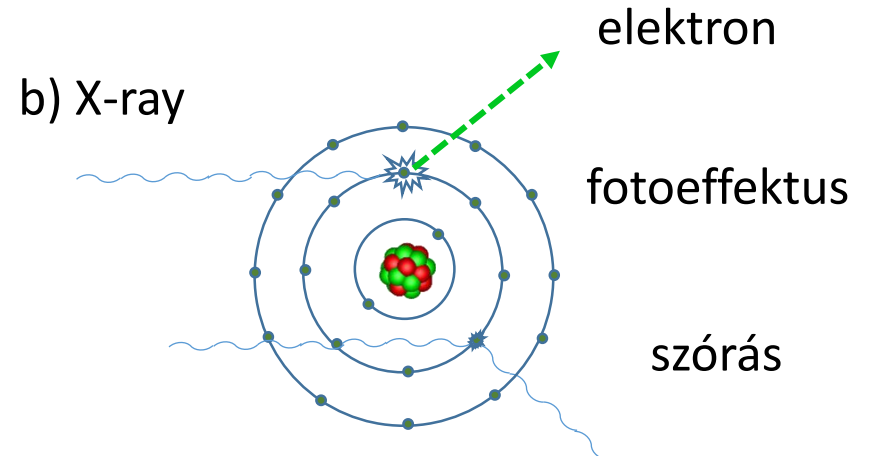
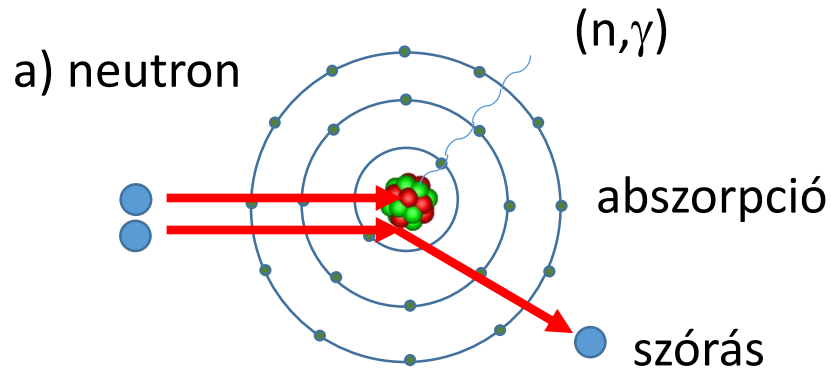

Fizikai adatai	
Tömeg	$1,674\ 927\ 471(21) \cdot 10^{-27}$ kg
	$939,565\ 4133(58)$ MeV/ c^2
Élettartam	886 s
Töltés	0 e nincs
Mágneses momentum	$-1,913\ 042\ 73(45)$ $\mu\text{N}[6]$
Spin	$\frac{1}{2}$
Barionszám	1
Paritás	1

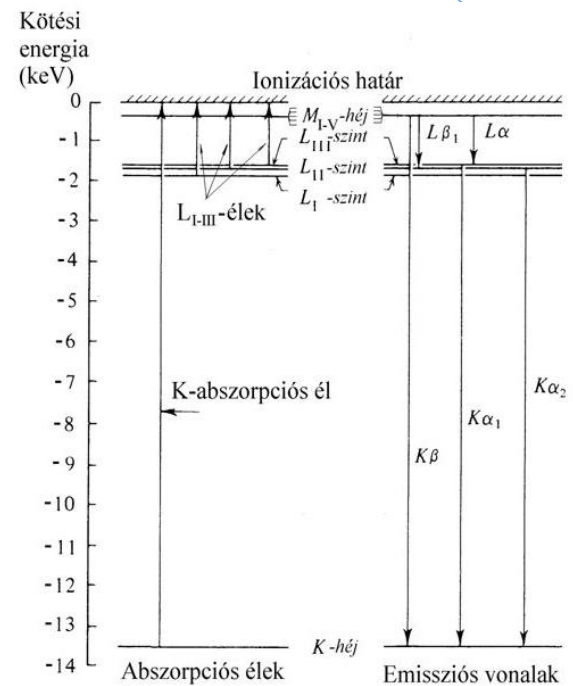
$$E = \frac{1}{2}mv^2 = \frac{1}{2}mc^2 \frac{v^2}{c^2} = kT$$

$$E = 25.26 \text{ meV} \rightarrow T = 293.16 \text{ K} \rightarrow 2200 \text{ m/s}$$

A neutron és a foton kölcsönhatása az anyaggal

Nem érzékeny a kémiai környezetre

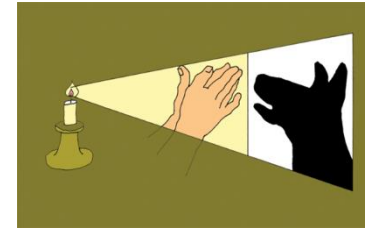
Érzékeny a kémiai környezetre

A kölcsönhatásra jellemző mérőszám a hatáskeresztmetszet $1 \text{ barn} = 10^{-28} \text{ m}^2$

Megismerés módszerei

Átvilágítás, de mivel?

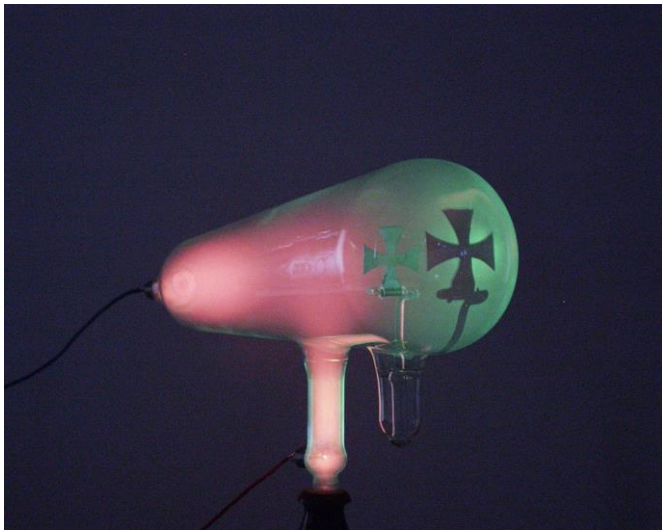
Fénnyel → ez a leggyakoribb, de csak a külsejét vagy árnyékát látjuk, kivéve az átlátszó anyagokat

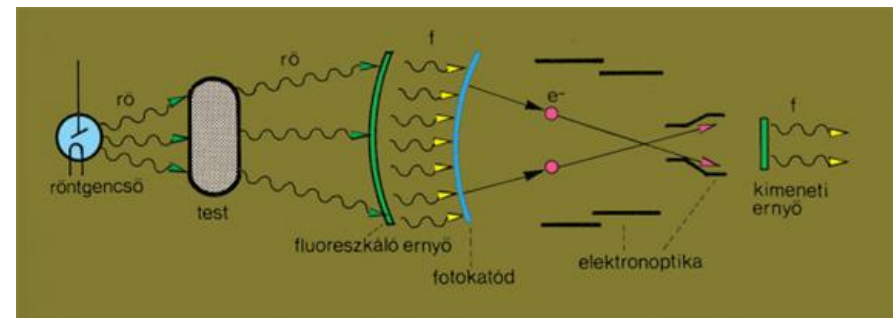
1985-ben Wilhelm Conrad Röntgen Lénárd Fülöp féle katódsugárcsővel kísérletezett és felfedezte, hogy a véletlenül otthagytott foto papír megfeketedik.

1901-ben ő kapta meg az első Nobel díjat

1905-ben Lénárd is megkapta a fizikai Nobel díjat (feltételezte, hogy az atomnak csak egy kis részén nem hatol át a Röntgen sugárzás → Rutherford féle atommodell)

Az első röntgenfelvétel:
Röntgen feleségének keze

Analóg képerősítő orvosi képalkotás elve
(Radiográfia)

*Készítette: Zátanyi Sándor, (ifj.) - A feltöltő saját munkája, CC BY-SA 3.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=10345950>

Megismerés módszerei

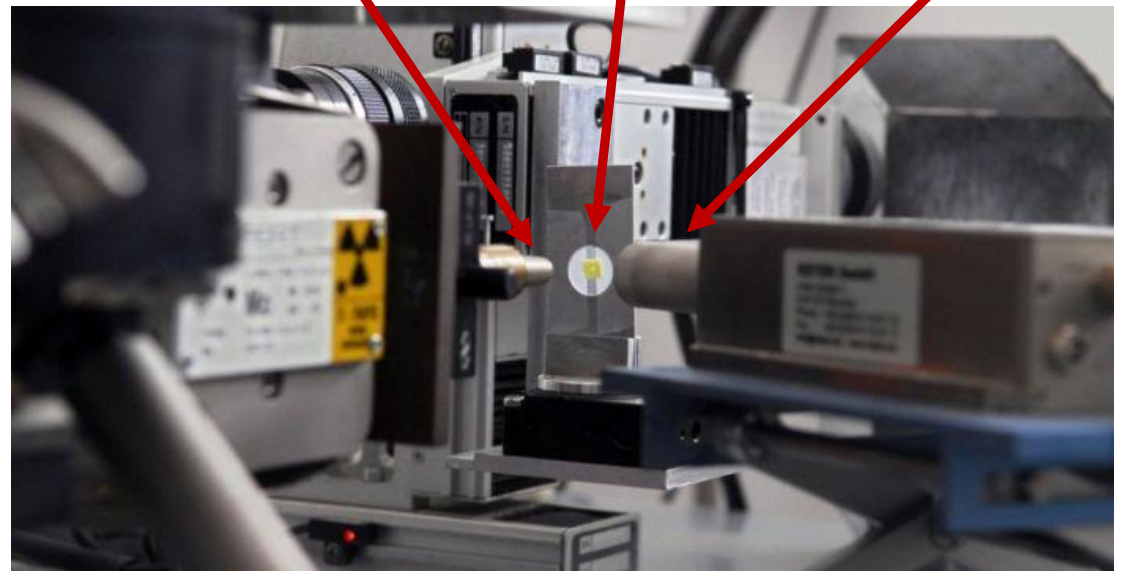
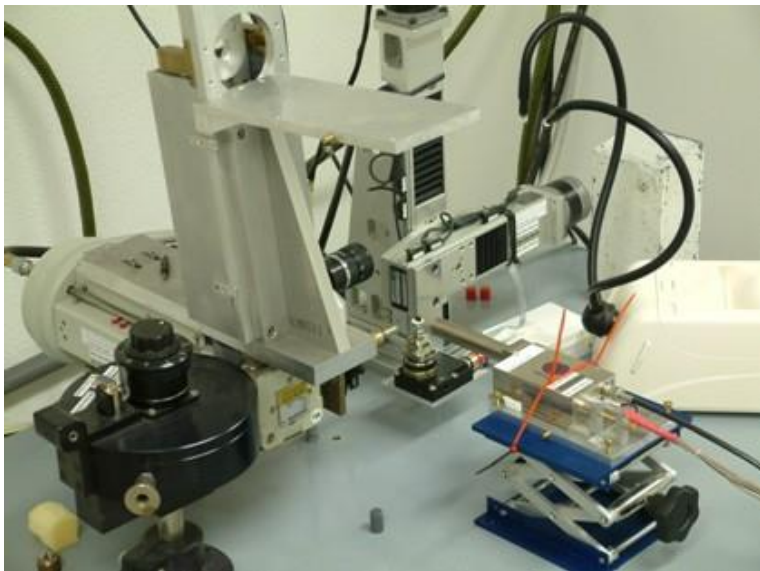
Elem analízis Röntgen Fluoreszcencia (XRF)

Nem csak képet kaphatunk, hanem a tárgy elemi összetételét is meghatározhatjuk.

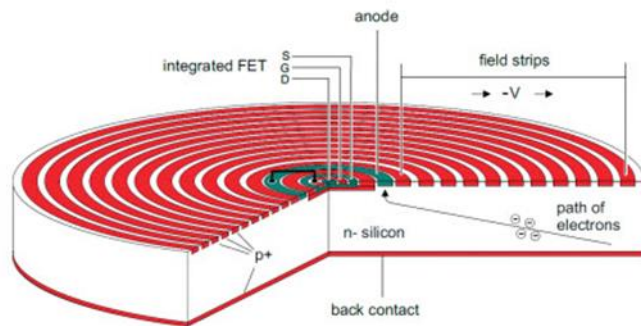
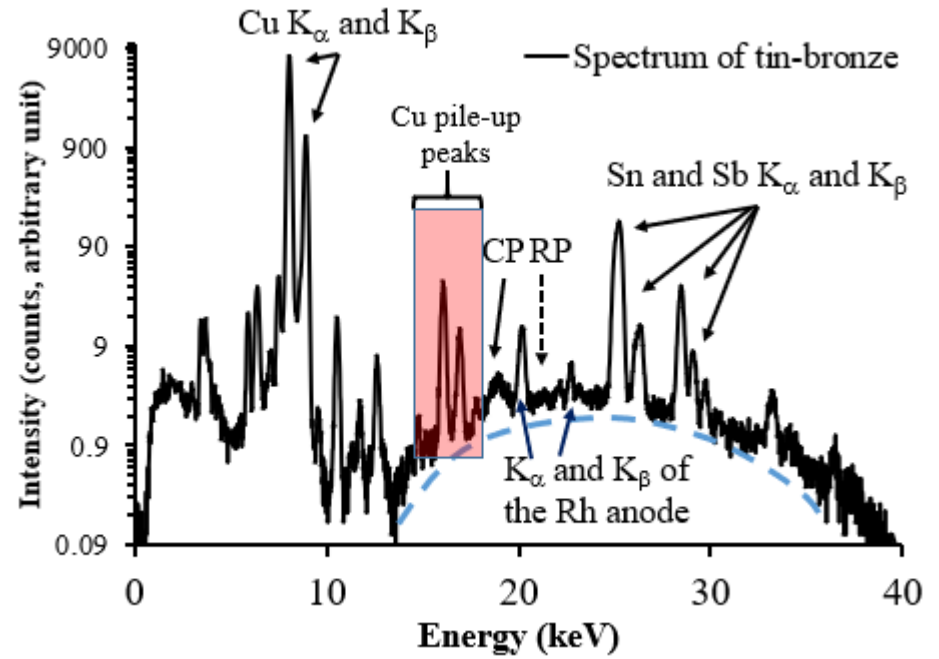
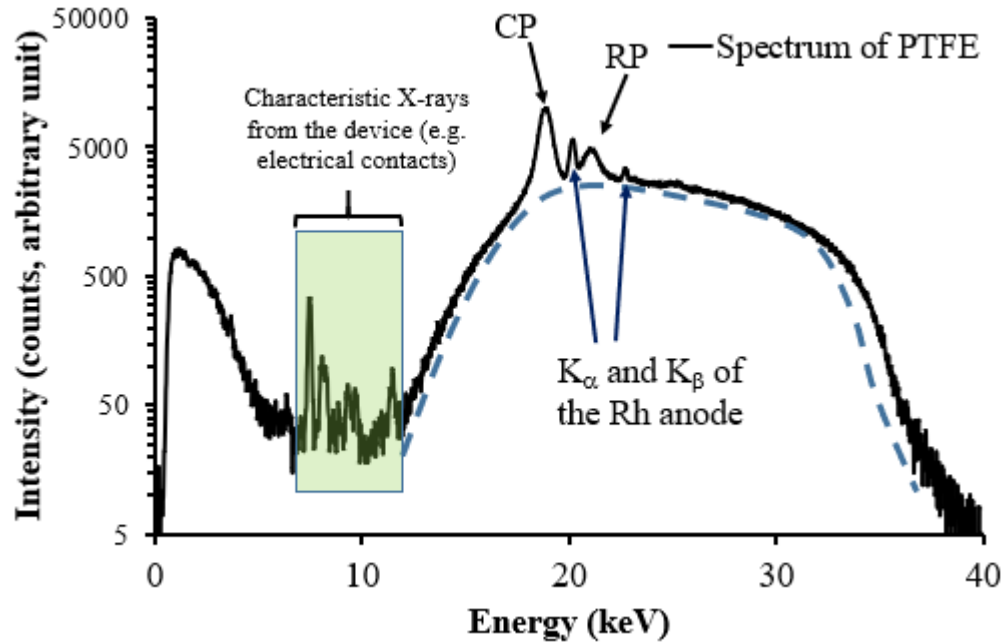
Röntgen-sugarakkal vagy –fotonokkal bombázva az anyagot ún. karakterisztikus ún. K, L vagy M röntgen-sugarat kapunk. Az energiája 30-100 keV. Ez elegendő, hogy kilökjön egy elektront, azaz egy lyukat keltsen az elektronhéjban. A karakterisztikus sugárzás a betöltődés során keletkezik. **Az energiája jellemző az elemre, az intenzitása az elem mennyiségére.**

Röntgen-forrás   minta   detektor

Megismerés módszerei

Elem analízis XRF

Szilicium drift detektor (SSD)

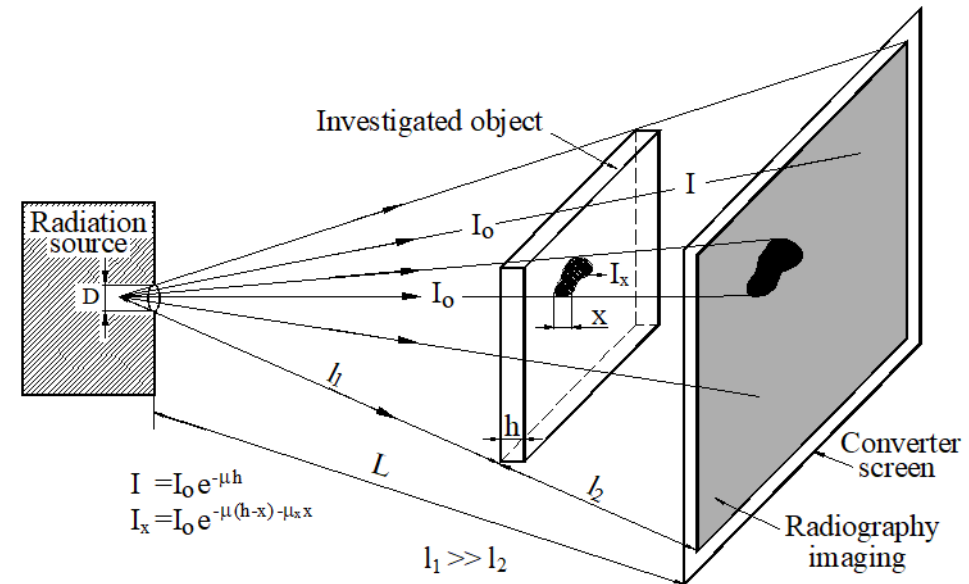
Innov-X Delta premium kézi XRF

Hogyan érzékelhetjük a neutronokat és a röntgensugárzást?

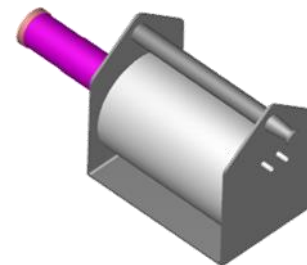
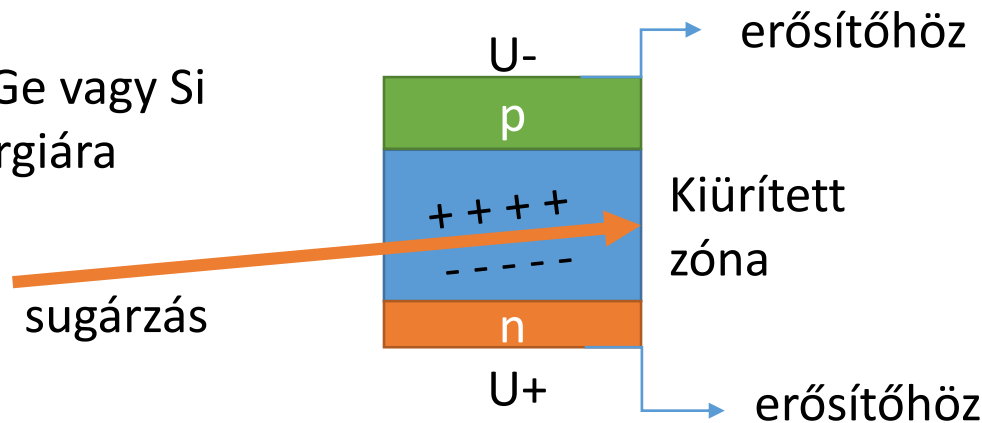
Anyag és sugárzás kölcsönhatásával

- A röntgensugárzás elektron-lyuk párt kelt az anyagban
- A neutront másodlagos töltött részecske reakcióval észlelhetjük elektron-lyuk pársegítségével

Szcintillációs ernyő fényt bocsát ki sugárzás hatására, amely fényérzékelő mikrocsippel érzékelünk: helyre érzékeny

Nagy tisztaságú Ge vagy Si detektor: az energiára érzékeny

**A Budapesti Neutron Centrum
és a
Budapesti Kutatóreaktor**

Az EK üzemelteti a Budapesti Kutatóreaktort neutron forrás

BKR 1959 óta működik

Első teljesítménynövelés: 1967

Teljes rekonstrukció és 2.
teljesítménynövelés: 1986-1993.

Teljesítmény: 10 MW

Termikus neutron fluxus:

$2,5 \cdot 10^{14}$ n/cm²s

Gyors neutron fluxus:

10^{14} n/cm²s

Fűtőelem: VVR-SM(-M2)

Fűtőelem típus váltás

HEU → LEU

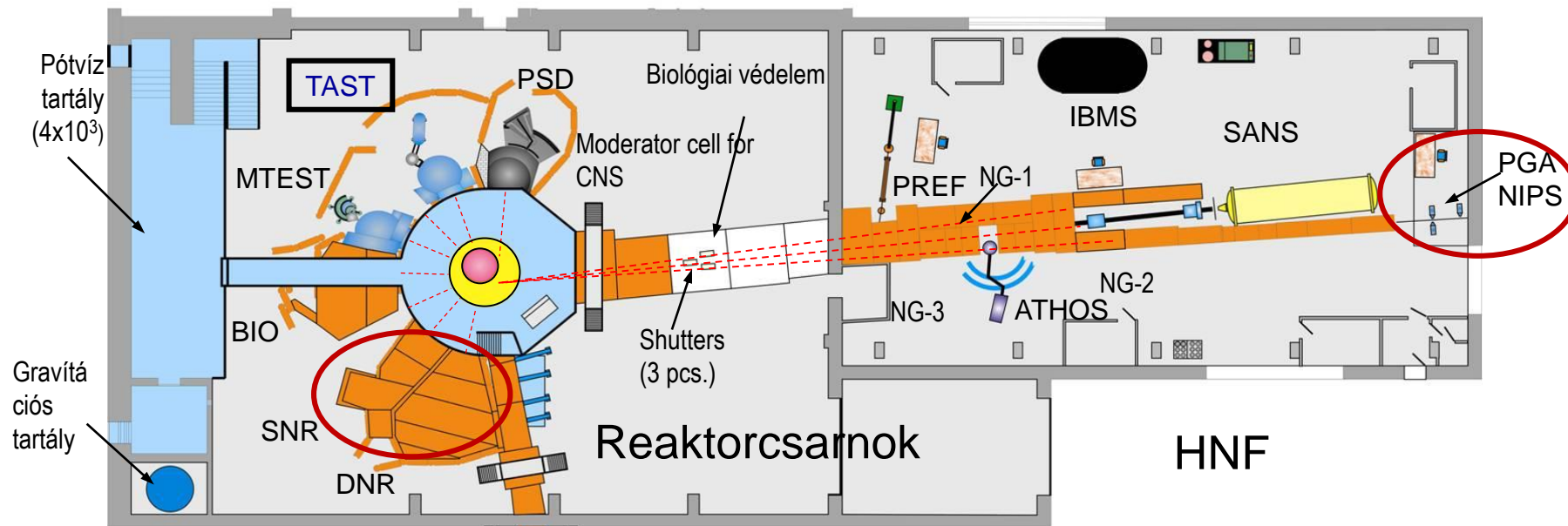
A reaktor felhasználása

- *Függőleges csatornák, aktuálisan 46 db*
  - Izotópgyártás (41 csatorna, 188 tok, 27646 óra 2009-ben, ^{128}I , ^{60}Co);
  - Pneumatikus csőposta (1 db, 30 minta, 60 perc 2009-ben);
  - Anyag vizsgálatokra szolgáló hurok (1 db, folyamatos üzem);
  - Gyorsneutronos besugárzó csatornák (2 db, bórkarbid gyűrűvel szűrt);
- *Vízszintes csatornák, összesen 10 db, használatban 8 db!*
  - 6 berendezés a reaktorcsarnokban;
  - 7 berendezés a HNF mérőcsarnokban (Hidegneutron forrás 2001-ben üzembe helyezve);
  - 1 berendezés a TOF csarnokban (2007-ben üzembe helyezve);

Mérőcsarnok elrendezés

Reaktorcsarnok berendezései:

TOF: Repülési-ídő difraktométer

BIO: biológiai besugárzó csatorna

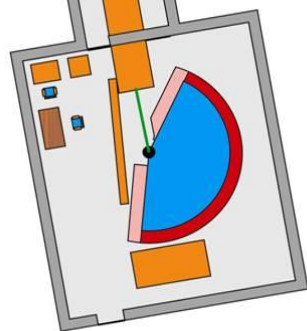
RAD: Dinamikus neutron radiográfia

MTEST: Difraktométer belsőfeszültség mérésére

TAST: Termikus három-tengelyű spektrométer

PSD: Pordifratométer

TOF
(neutronvezető)

TOF-mérőcsarnok

HNF reaktorcsarnok berendezései:

PREF: Polarizált neutron reflektométer

ATHOS: Háromtengelyű reflektométer

SANS: Kíszögű szórás spektrométer

IMBS: In-beam Mössbauer spektrométer

PGAA: Prompt gamma aktivációs analitika

NIPS: Neutron indukált prompt gamma spektrométer

GINA: Polarizált neutron reflektométer

Tervezés ill. kivitelezés alatt lévő berendezés:

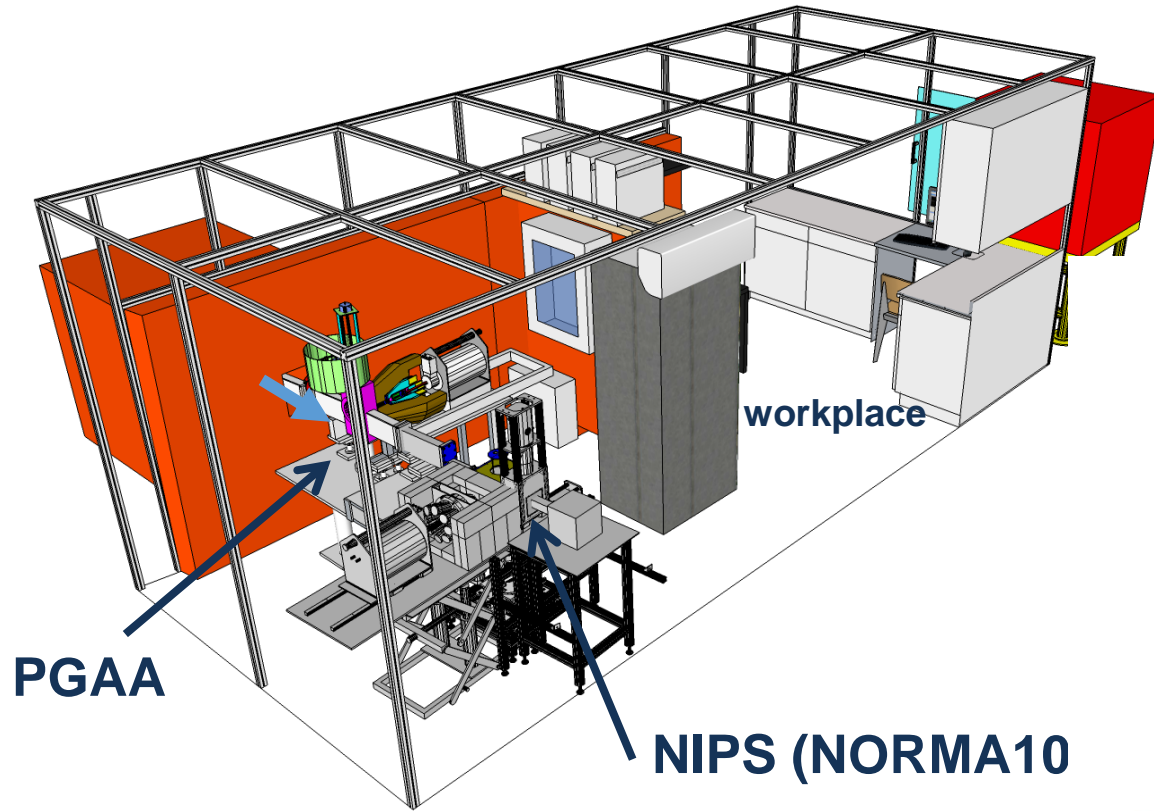
F-SANS: Fókuszált kíszögű szórás spektrométer

Neutronos elemanalitika

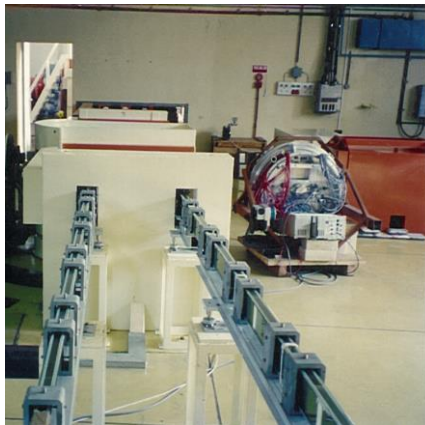
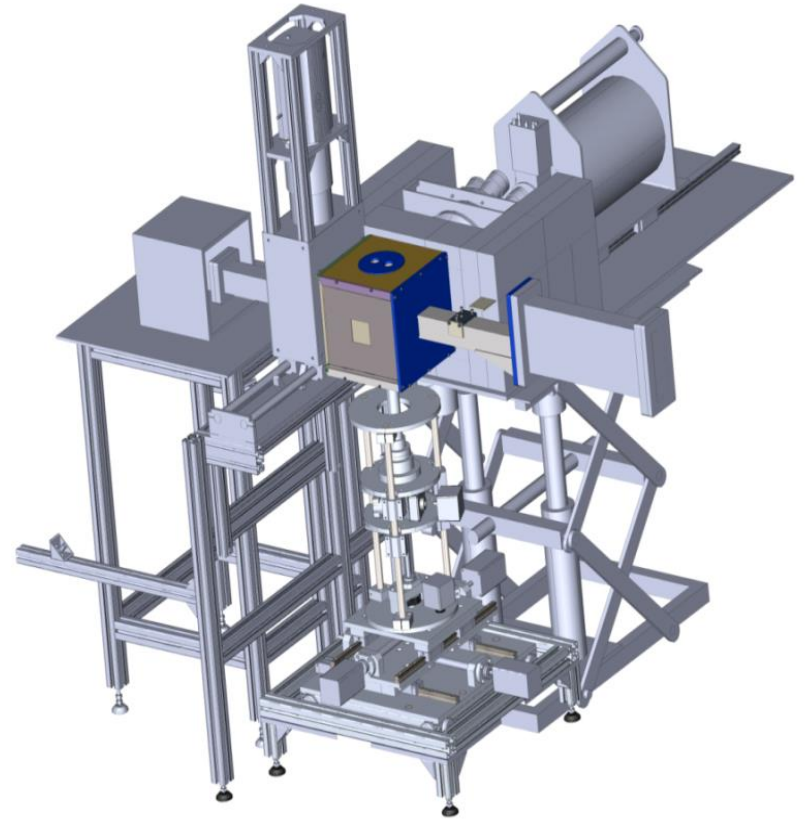
MTA EK

Nukleáris Analitikai és Radiográfiai Laboratórium

A PGAA-MIPS berendezés (NAP VENEUS08 és Baross Gábor támogatás NAL)

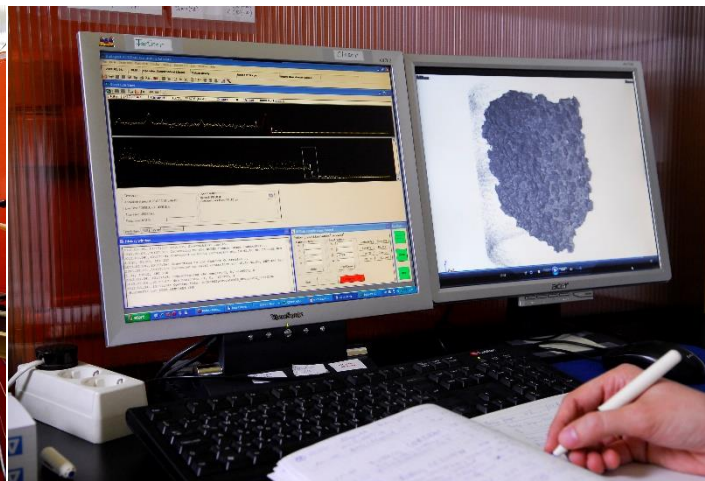
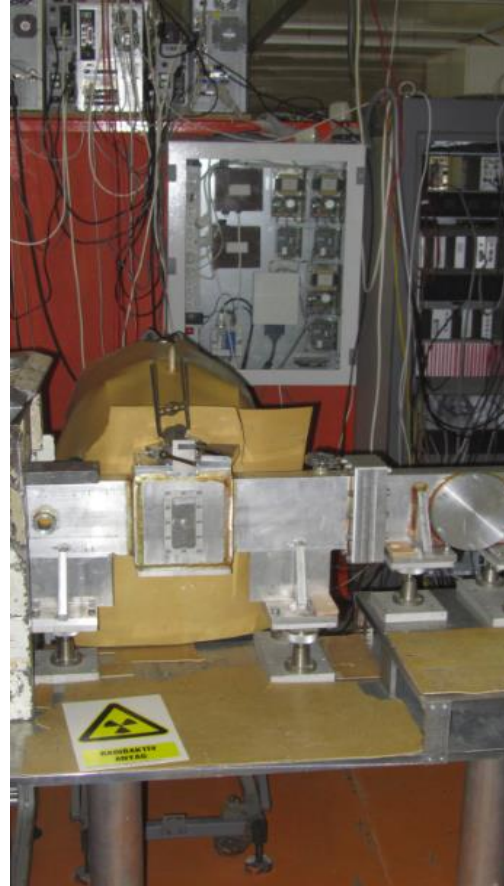

PGAI(maging)/NT

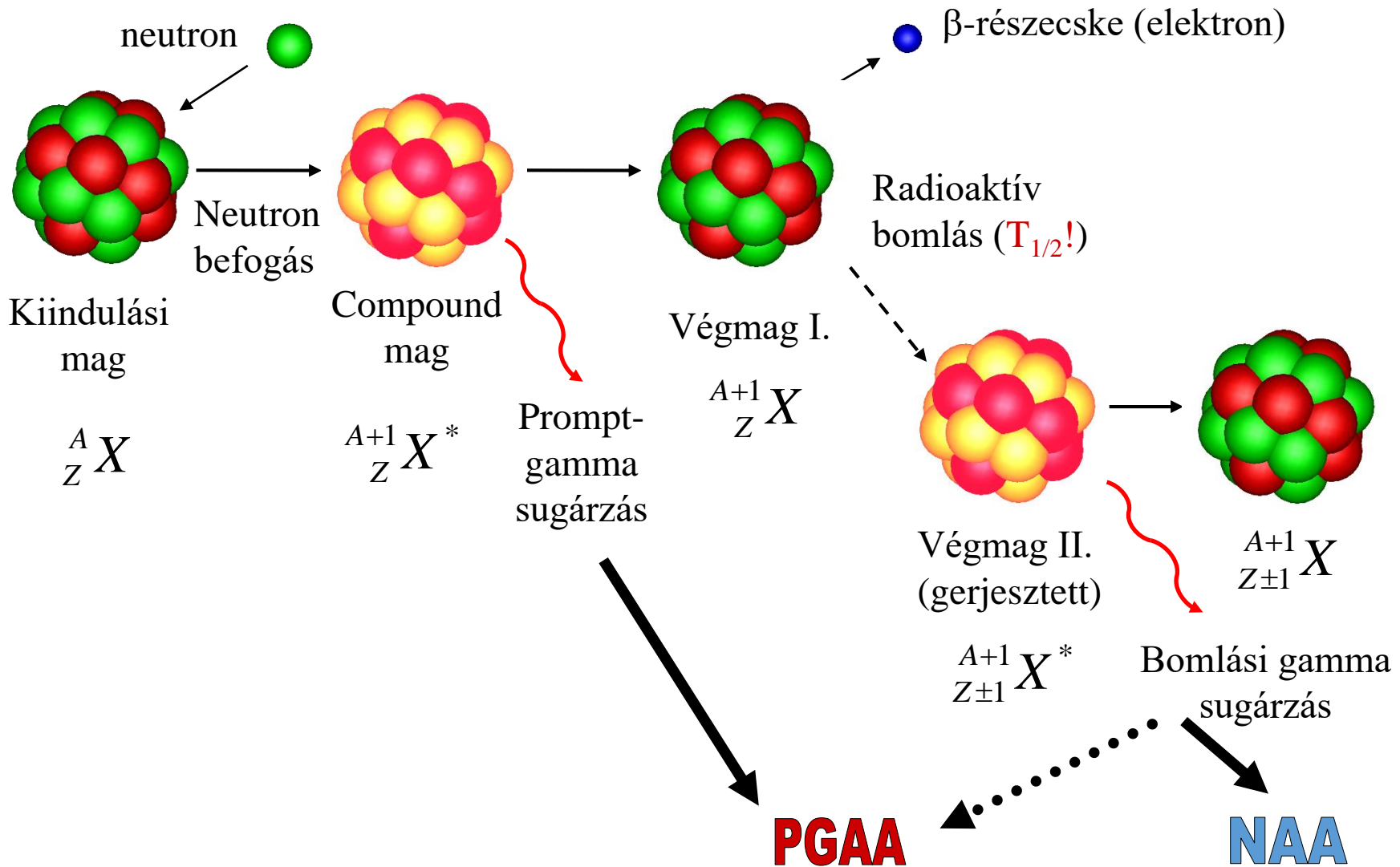
Neutronvezető szupertükrök

Műszerfotók

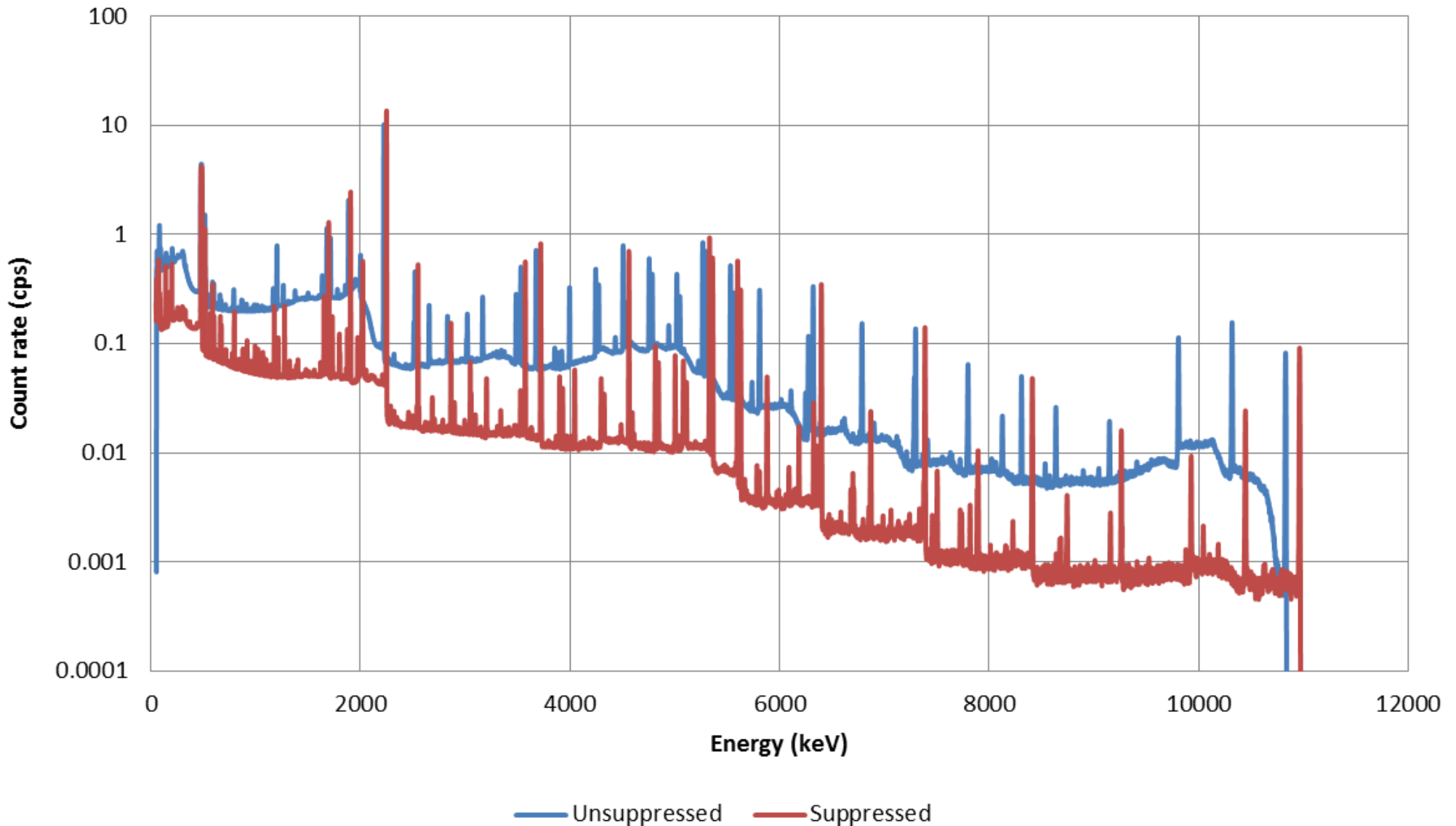
A Prompt Gamma Aktivációs Analitika fizikai alapja

Prompt Gamma Spektrum

nagy tisztaságú germánium detektorral mérve

Compton-suppression up to 11 MeV

Elemi összetétel meghatározása neutronokkal

$$A_\gamma = m \cdot S \cdot t; \quad S = \frac{N_A}{M} \cdot \theta \cdot \underbrace{\sigma_0 \cdot P_\gamma}_{\sigma_\gamma} \cdot \phi \cdot \varepsilon(E_\gamma) \cdot f(E_\gamma)$$

↑
**Csúcsterület
Illesztésből**

←
PGAA könyvtárból

m : Az elem tömege

S : Érzékenység

A_γ : Csúcsterület

N_A : Avogadro-szám

M : Moláris tömeg

θ : Izotóparány

**σ_0 : neutron befogási
hatáskeresztszmet**

P_γ : Gamma bomlási valószínűség

ϕ_0 : Neutron fluxus

$\varepsilon(E_\gamma)$: Detektorhatásfok

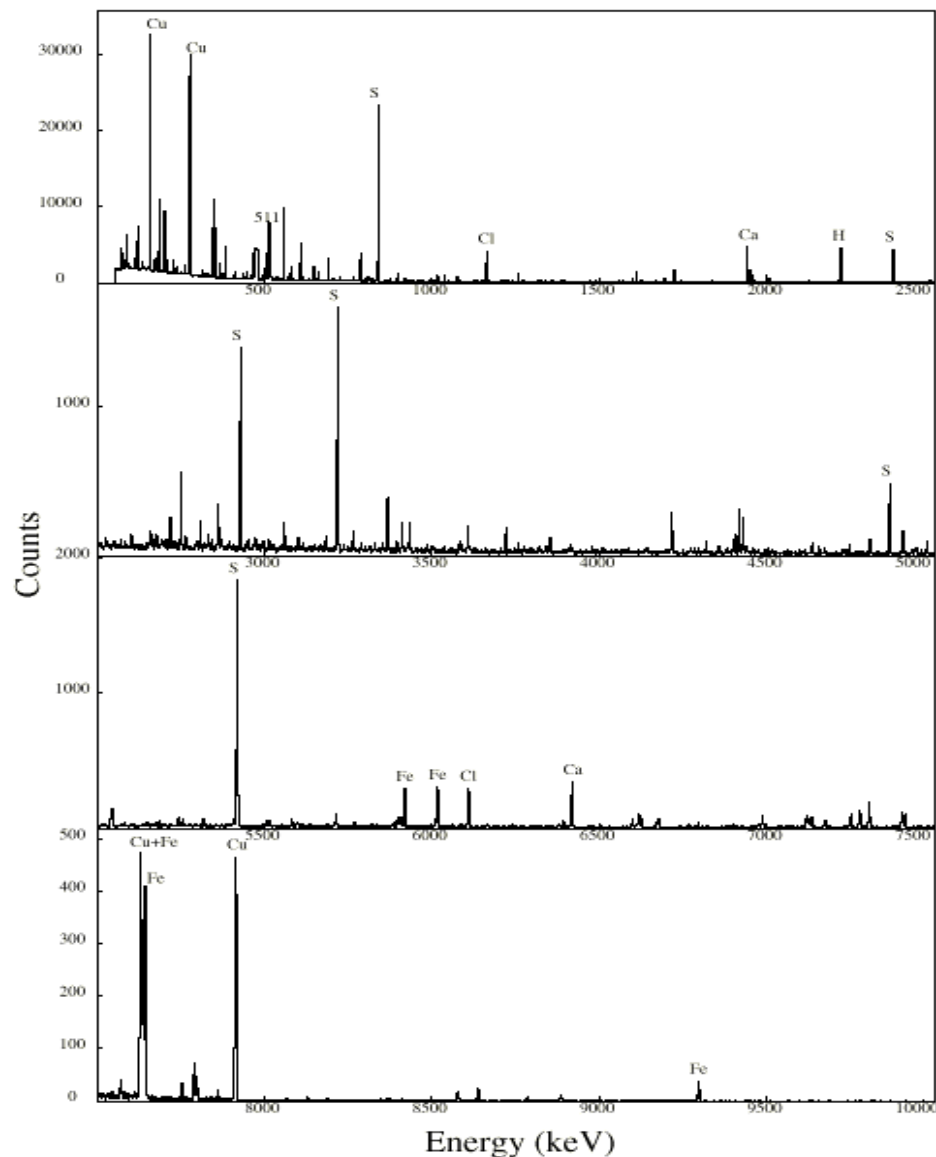
$f(E_\gamma)$

Mélytengeri vulkanizmus mintáinak vizsgálata (*Lawrence Berkeley Nemzeti Laboratóriummal*)

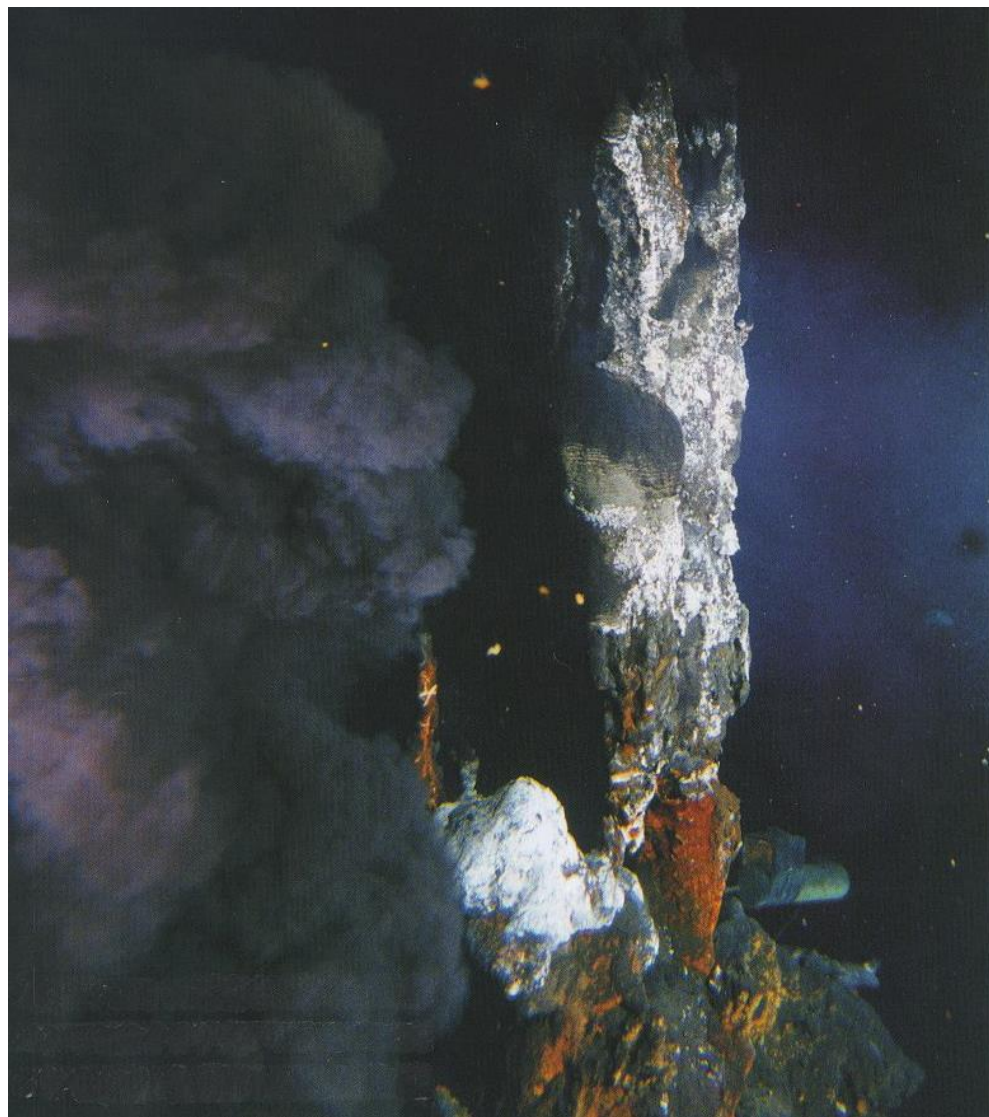
**Mélytengeri kürtőket találtak a
Csendes Óceáni törésvonalak mentén
az Alvin tengeralattjáróval**

**A túlhevített víz kiold a kőzetekből
különféle ásványokat**

**A megvizsgált mintában réz- és
vasszulfátokat találtak**

PGA analízis eredménye (tömeg%)

	ALVIN 917-R4	ALVIN 1457-1R-C	ALVIN 1461-2R
O	45.9*	41(6), 44.9*	45.1*
S	20.0 (0.2)	0.151 (0.005)	0.16 (0.01)
Ca	11.3 (0.2)	7.22 (0.11)	7.25 (0.13)
Fe	9.28 (0.11)	9.65 (0.08)	9.37 (0.09)
Cu	7.67 (0.07)	---	---
Al	---	7.10 (0.07)	7.06 (0.12)
Mg	1.8 (0.2)	3.98 (0.11)	3.6 (0.2)
Zn	1.36 (0.05)	---	---
P	---	0.85 (0.18)	1.6 (0.2)
Ni	1.17 (0.003)	0.022 (0.002)	---
Ti	---	1.097 (0.008)	1.060 (0.010)
Si	0.55 (0.05)	22.6 (0.3)	22.3 (0.3)
H	0.368 (0.004)	0.0290 (0.0005)	0.027 (0.001)
K	0.27 (0.06)	0.138 (0.004)	0.16 (0.01)
Cl	0.194 (0.002)	0.0566 (0.0005)	0.0188 (0.0005)
Mn	---	0.154 (0.002)	0.161 (0.004)
Na	0.140 (0.014)	1.97 (0.04)	1.96 (0.05)
V	---	0.042 (0.002)	0.046 (0.003)
Co	0.0066 (0.0011)	0.0045 (0.0003)	0.0058 (0.0009)
Sc	---	0.0039 (0.0002)	0.0058 (0.0005)
Cd	0.00352 (0.00005)	---	0.00024 (0.00003)
B	0.00220 (0.00002)	0.000659 (0.000007)	0.000658 (0.000008)
Dy	---	0.00099 (0.00008)	0.00111 (0.00014)
Gd	0.000050 (0.000006)	0.000524 (0.000007)	0.000556 (0.000010)
Sm	0.00033 (0.00003)	0.000330 (0.000005)	0.000340 (0.000007)

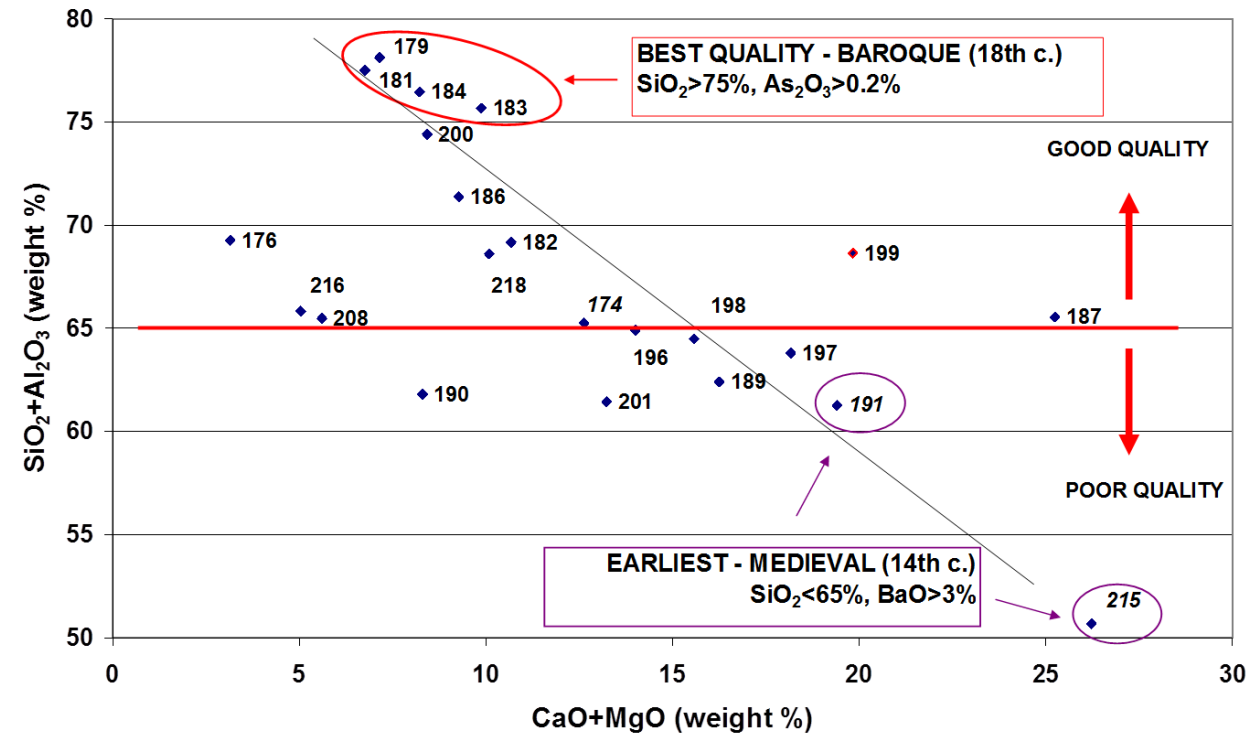
Üvegtöredékek

Jerzy Kunicki-Goldfinger - Inst. Nuclear Chemistry and Technology, Warsaw

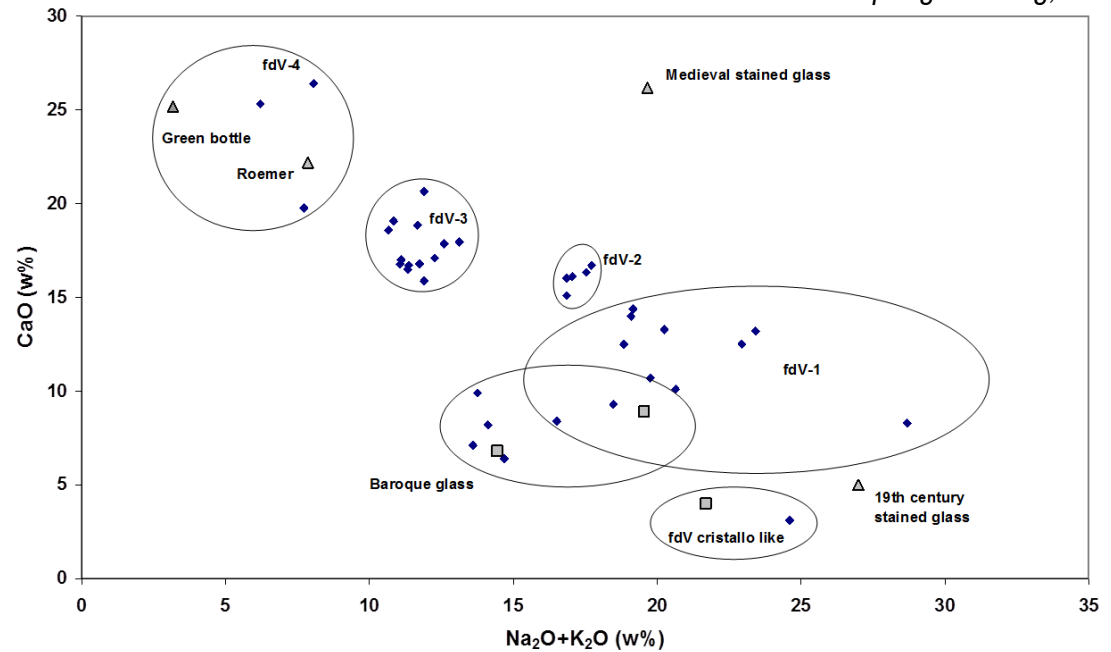

45 középkori és barokk üvegtöredéket vizsgáltak

A cél a műhelyek azonosítása különös tekintettel a bór tartalomra

Zs. Kasztovszky & J. Kunicki, *Proceedings of 37th ISA, Springer-Verlag, 2011*

PGAA az űrben (A Mars körüli pályán)

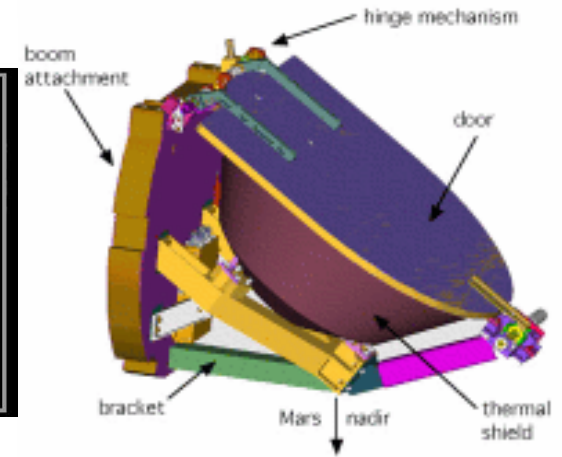
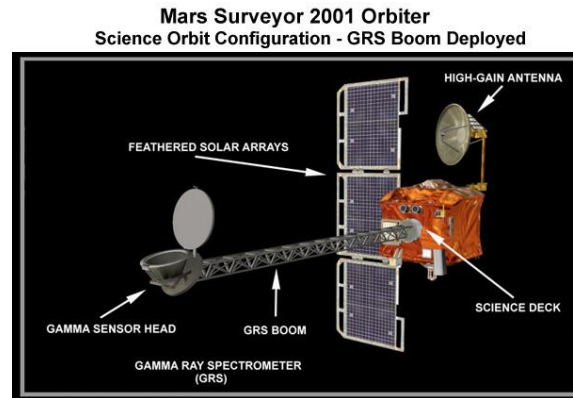
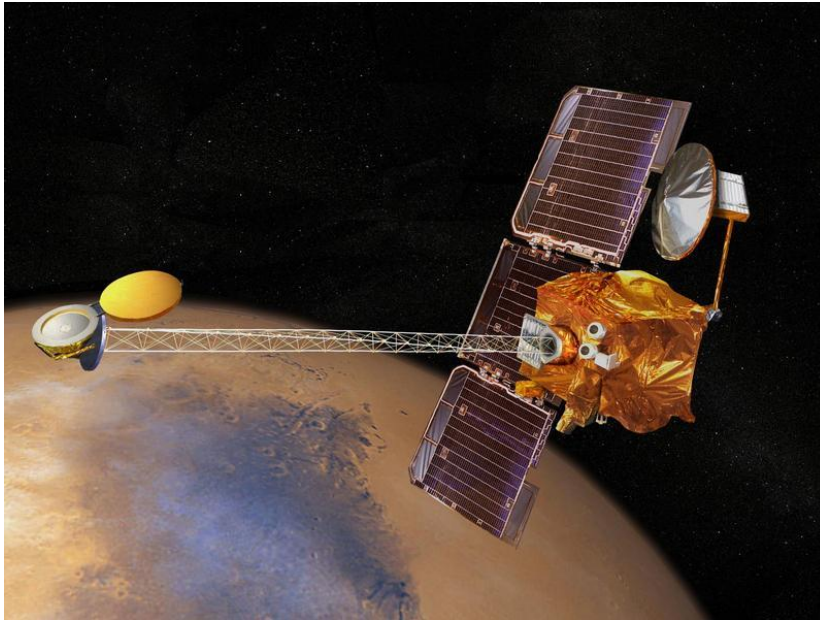

TABLE 2. Accumulation Time at Mars for 10% Relative Uncertainty in Concentration

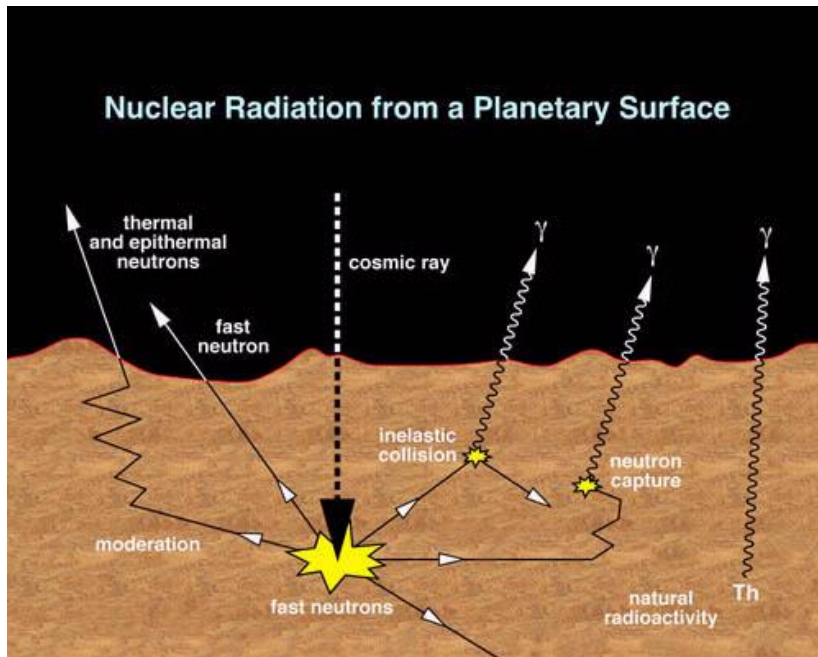
Element	Energy, MeV	Mode*	Model Composition	Signal†	Background‡	Time, hours
H	2.223	C	0.11%	1.5	0.024	300.
C§	4.438	I	0.60%	0.0871	0.113	13000.
N	10.829	C	2.8%	0.00190	0.00268	15000.
O§	6.129	I	46.6%	0.0192	0.0079	6.1 - O
Na	0.440	I	0.81%	0.249	0.105	730.
Mg	1.369	I	3.7%	0.217	0.0403	21. - Mg
Al	7.724	C	4.1%	0.0084	0.0040	1000.
Si	1.779	I	21.5%	0.191	0.031	1.2 - Si
S	3.539	C	21.5%	0.0198	0.0151	32.-
Cl	6.111	C	3.0%	0.0386	0.0091	210.
K	1.461	N	0.70%	0.932	0.0080	15.- K
Ca	1.461	N	0.12%	17.	0.038	4.0 - K
Ca	6.420	C	4.4%	0.0158	0.0067	440.
Ti	1.381	C	0.38%	0.111	0.0059	990.
Cr	8.884	C	0.15%	0.053	0.0028	13000.
Mn	7.244	C	0.34%	0.105	0.0049	1100.
Fe	7.632	C	13.5%	0.0455	0.0042	7.6 - Fe
	0.847	I	13.5%	0.199	0.0689	3.9 - Fe
Ni	8.999	C	52. ppm	0.106	0.00266	2.5 x 10 ⁵
Gd	6.749	C	2.2 ppm	22.7	0.00616	69000.
Th	2.614	N	0.45 ppm	9.05 x 10 ³	0.020	40. - Th
U	0.609	N	0.13 ppm	1.77 x 10 ⁴	0.092	500.

*Mode refers to gamma rays produced by the processes of C, neutron capture; I, neutron inelastic scatter; and N, decay of natural radioactivity.

†Signal is in units of counts/second/mass fraction of the element.

‡Background is in units of counts/second.

§Only the contribution from the surface materials is considered.

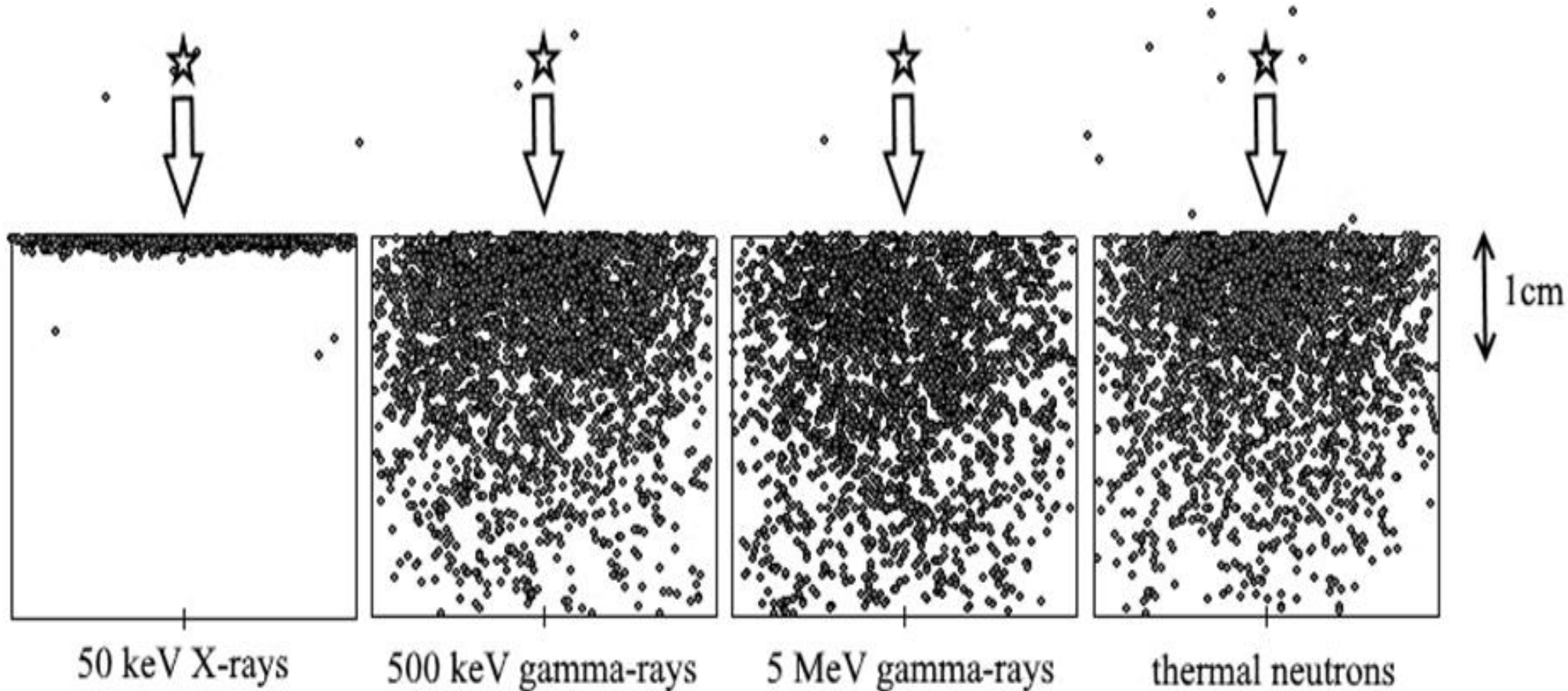

Prompt gamma képződés

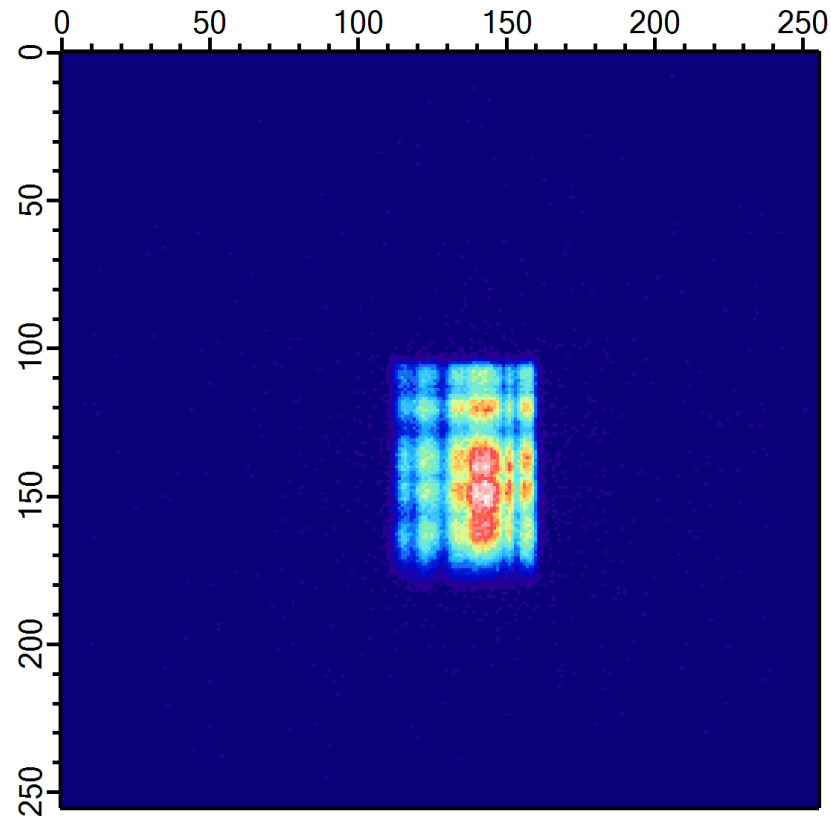
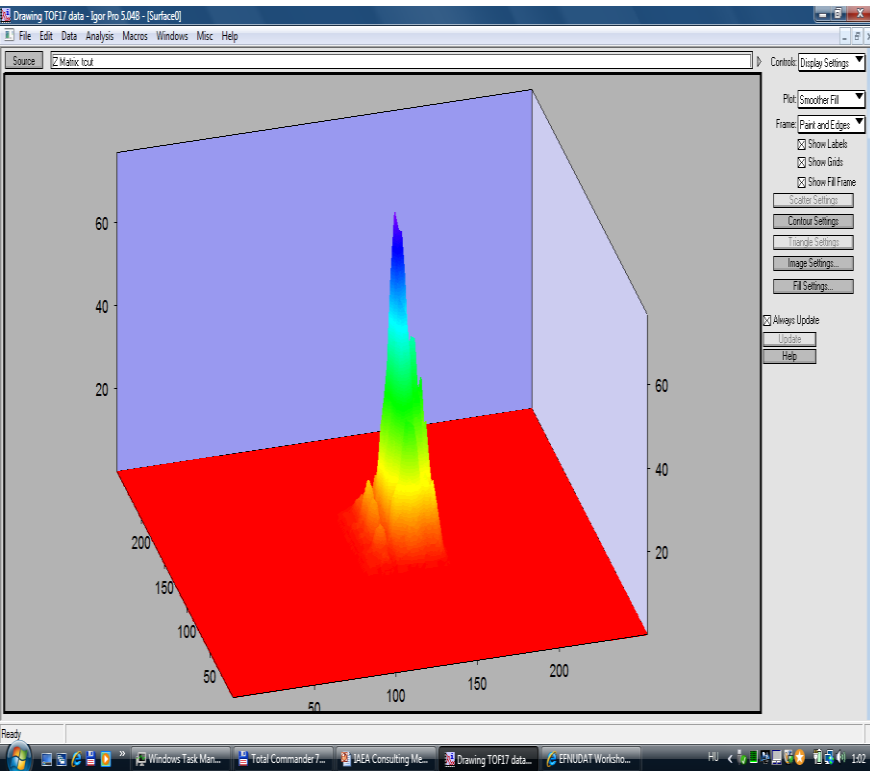
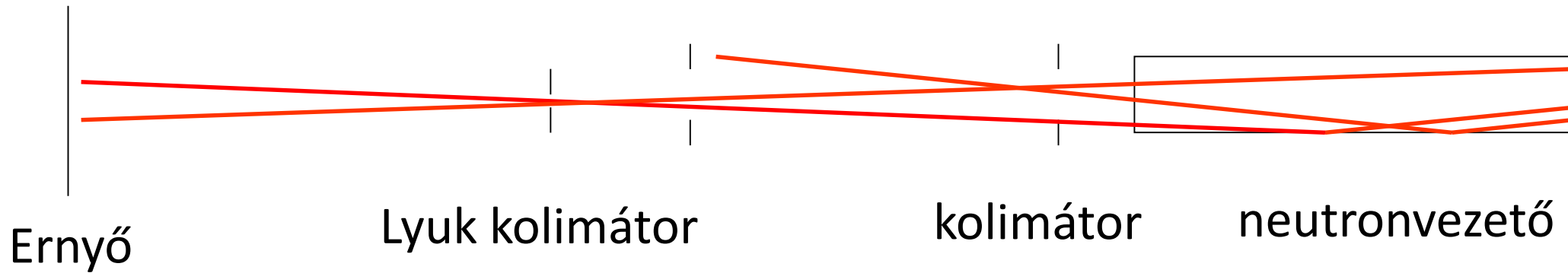
Radiográfia és tomográfia

Röntgen-, gamma- és neutron sugárzás behatolása réz blokkba

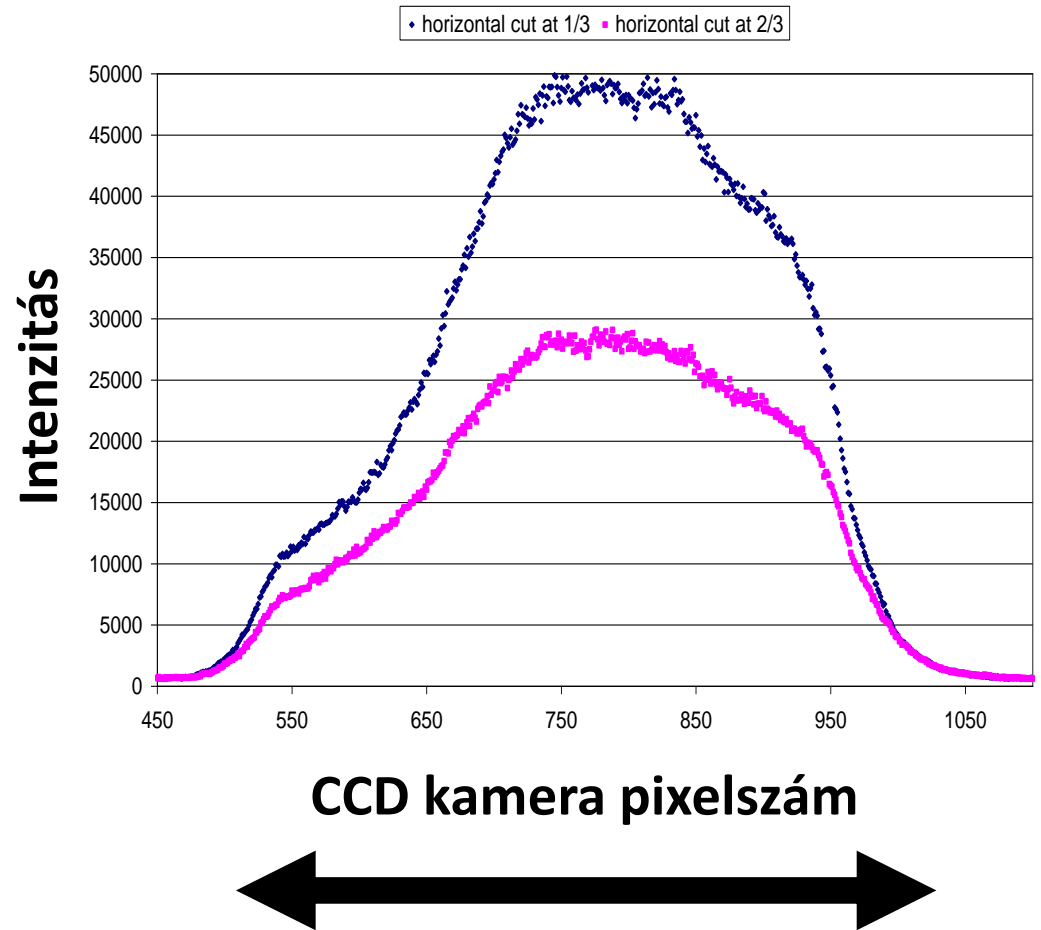
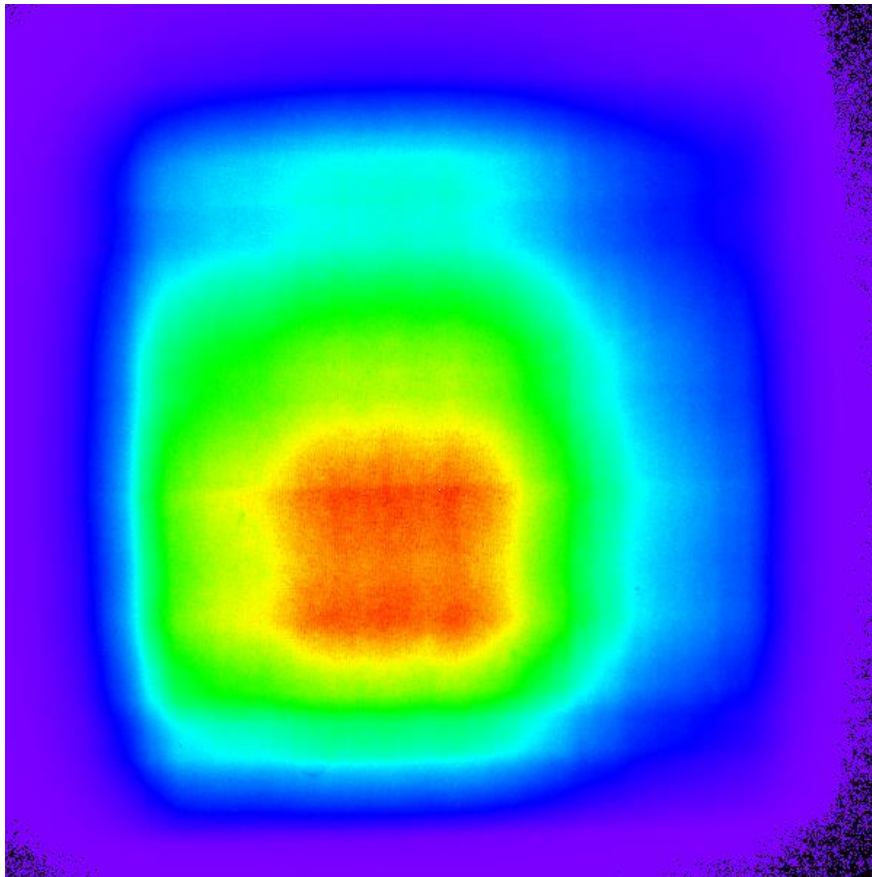
Monte Carlo N részecske kód (MCNP) számolással

A neutronvezetőből egy lyukon keresztül kilépő neutronnyaláb hullámhossz eloszlása

0-1AA
1-2AA
2-3AA
3-4AA
4-5AA
5-6AA
6-8AA

A neutronnyaláb képe a NIPS radiográfiai berendezéssel

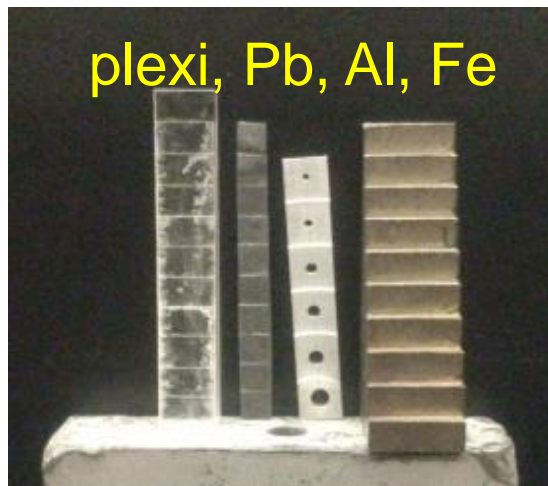

← ~28 mm →

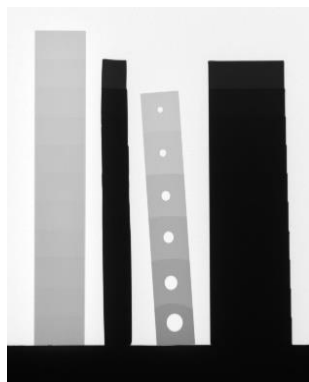
T. Belgya
Institute of Isotopes HAS, Dept. of Nuclear
Research
CM on Neutron Source Spectra for EXFOR
13 - 15 April 2011

Komplementaritás és vastagság

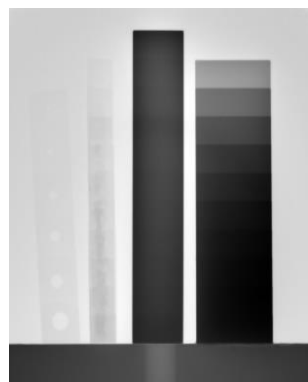
plexi, Pb, Al, Fe

200kV Rtg.

neutron

vizuálisan

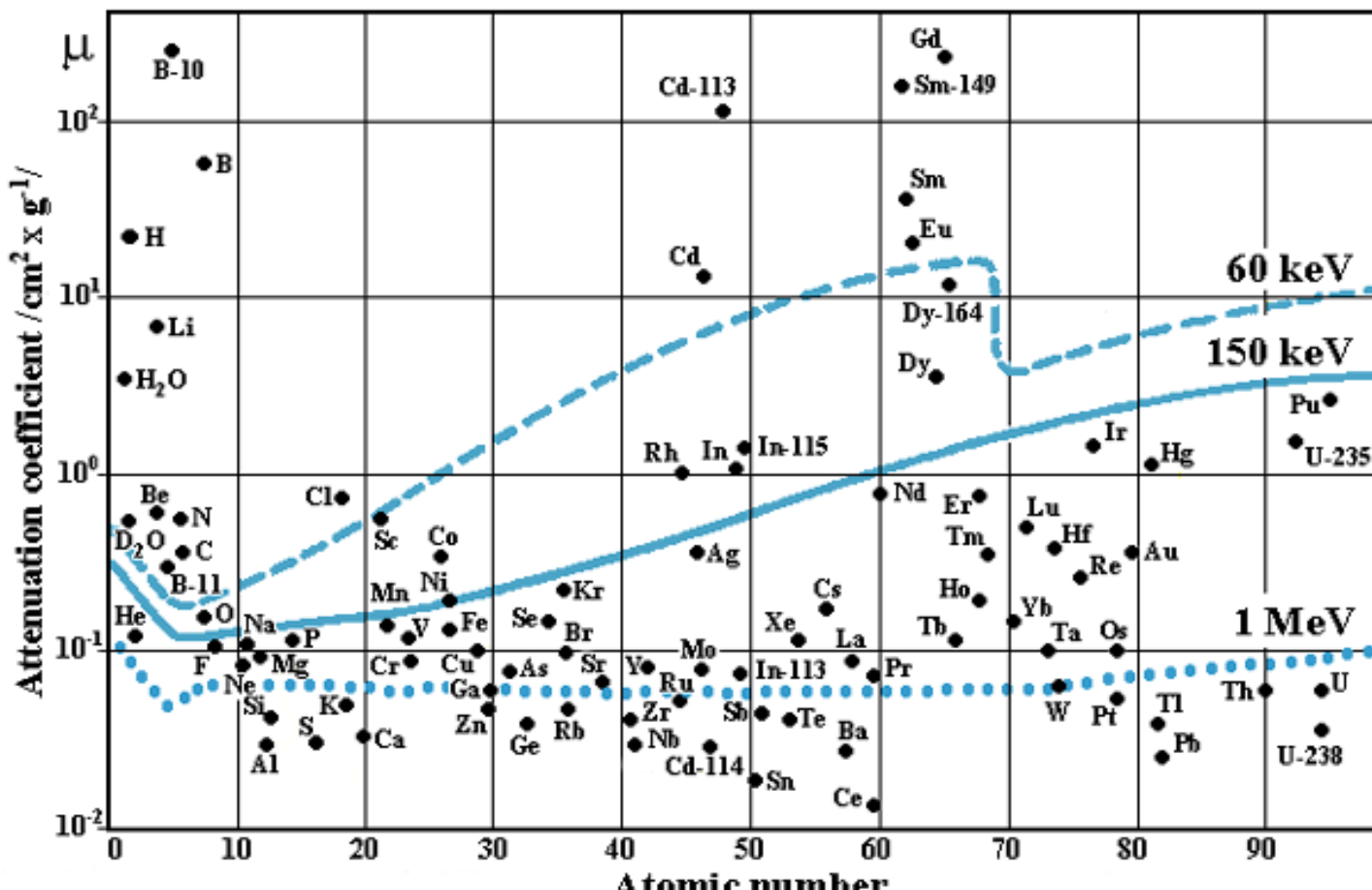
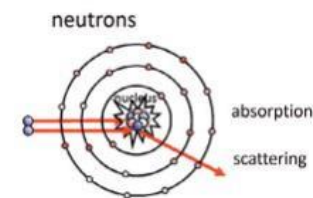
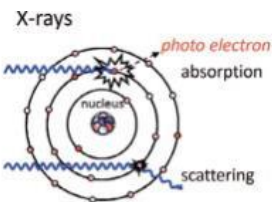
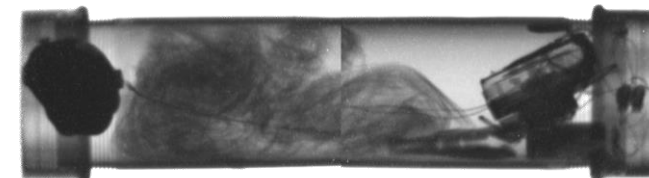
150 keV röntgen

1,25 MeV
gamma

neutron

Az iso-térfogat fogalma

Neutron kolimátor (rész)
(^6Li -polymer)

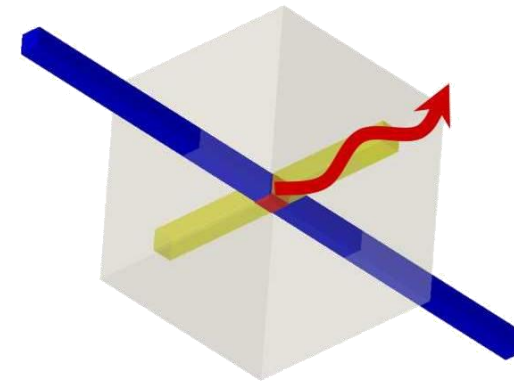
Gamma-kolimátor (Pb)

Mintatartó (Al)

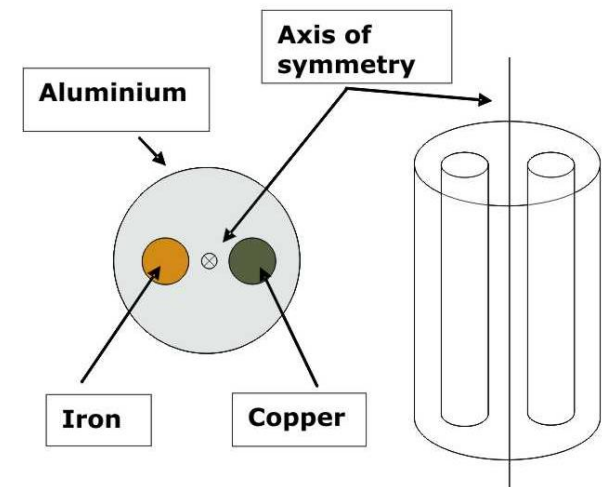
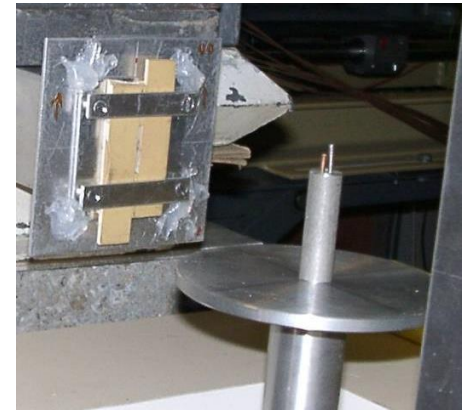
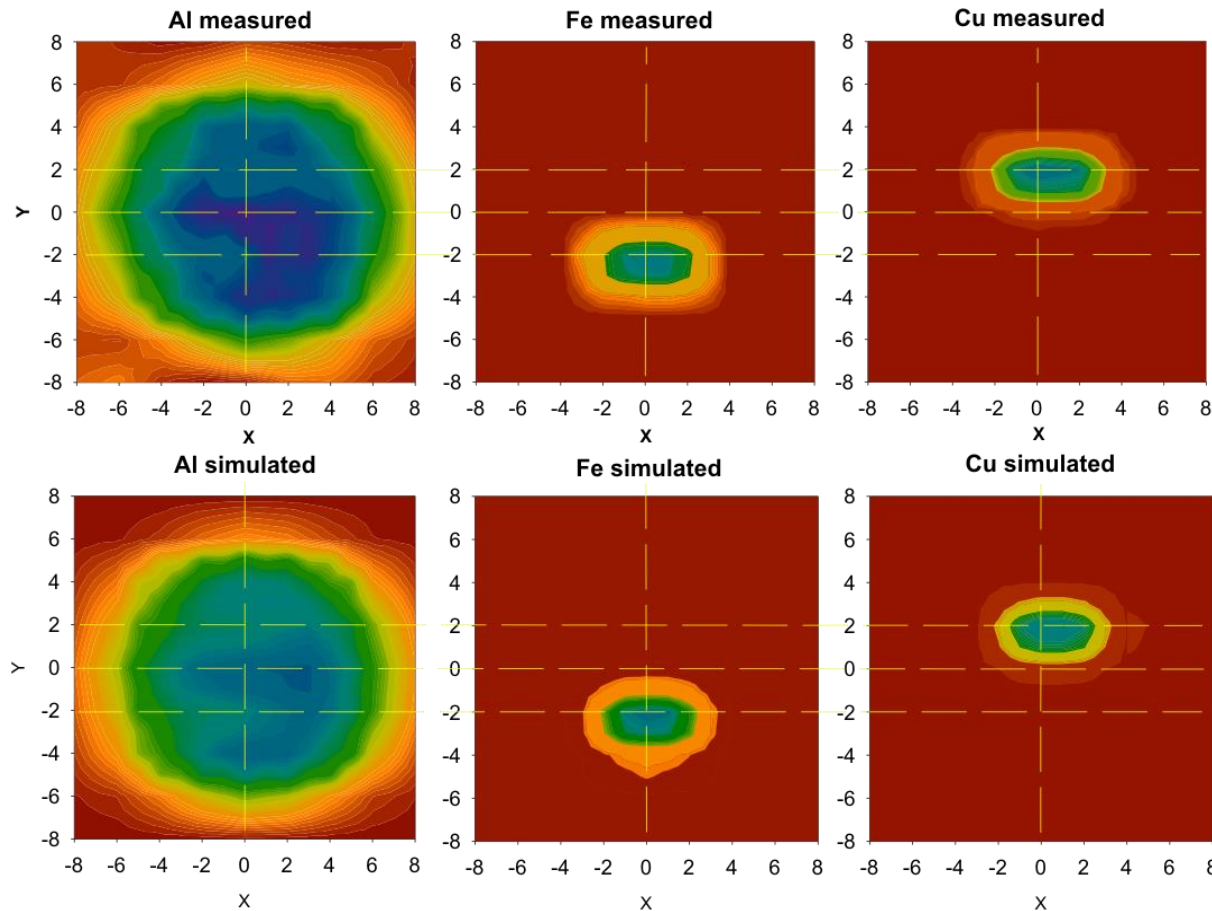
Iso-térfogat

Gamma-sugárzás a mintából

Ceruzá-neutronnyaláb

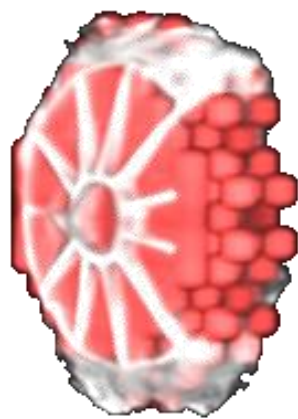
Az első direkt elemanalízis kvázi 3D

- ❑ Forgatószos mintaletapogatás
- ❑ 2500 s idő per szög (összesen 5 nap!)

Fibula 3D PGAI elemeloszlás analízise az FRM-2 reaktornál

Időigényes
Több napos
mérés

Fe

S

Au

Cu

H

Ag

Tárgyak PGAI-NR analízise lezárt Pb konténerben

Cu golyók

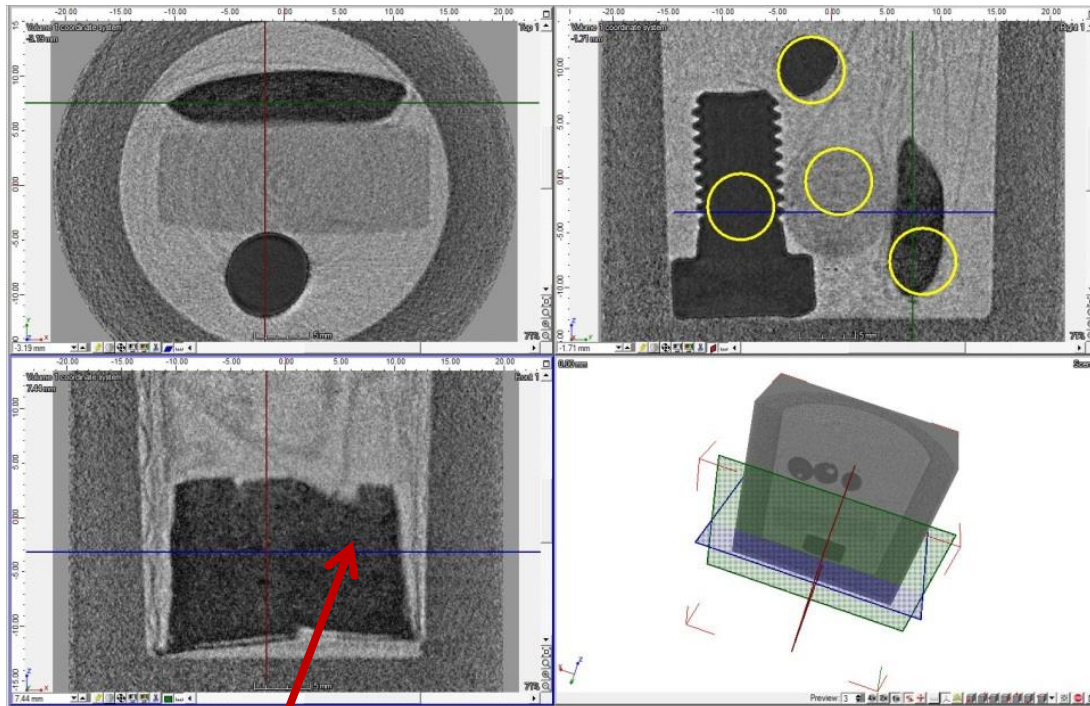
Urán oxid
(U_3O_8)

Aluminum
henger

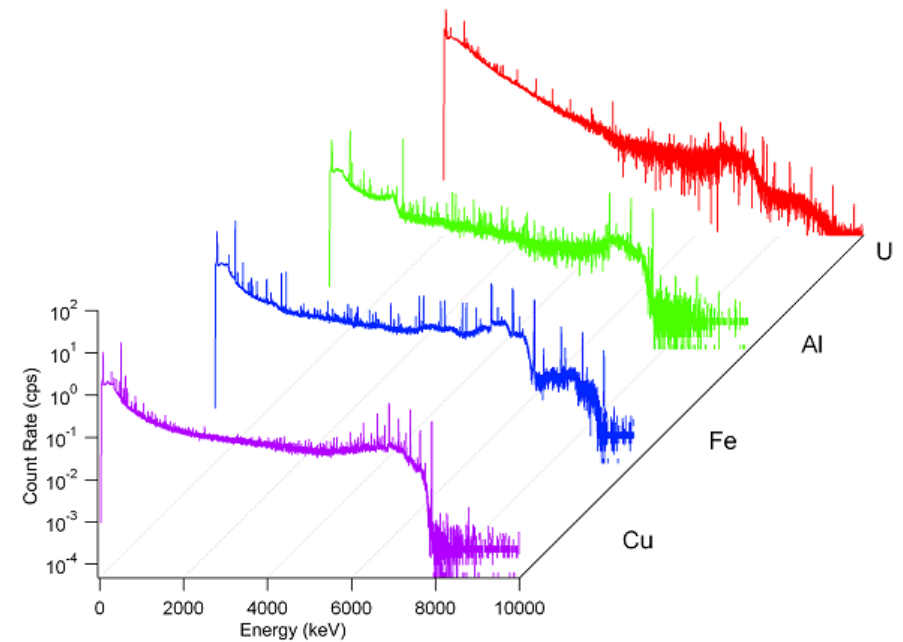
Vas
csavar

Tomográfias 3D vizualizáció a VGA stúdió szoftverrel

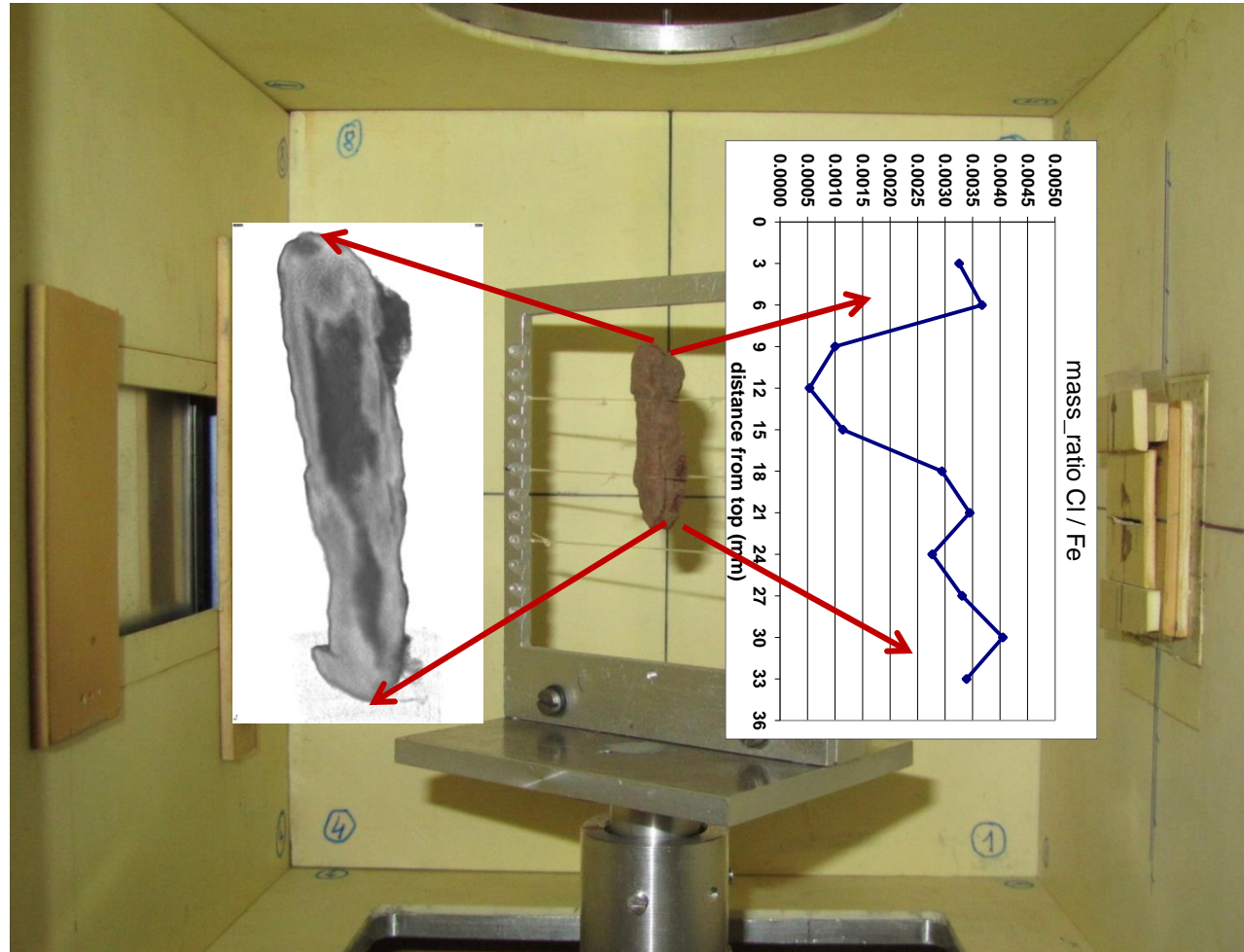

Uránt tartalmazó FEP zacskó

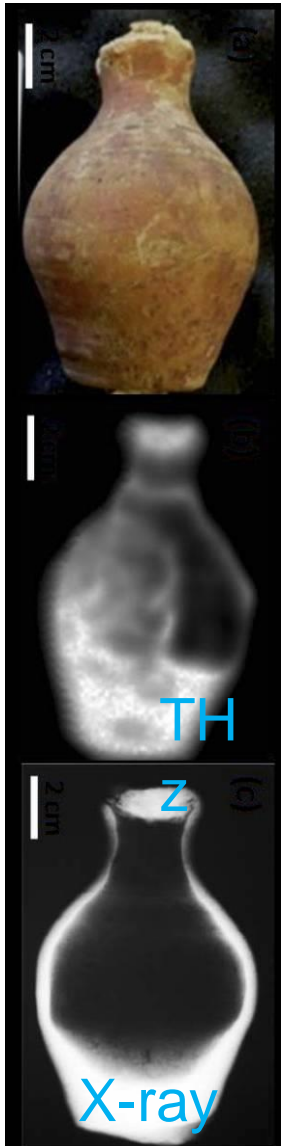
A csúcsterület arányos az iso-térfogatban lévő anyag mennyiségével

A klór mennyiségi roncsolásmentes analízise archeológiai vas tárgyban (szög)

Lezárt egyiptomi kerámia a XVIIIth dinasztia korából, Museum of Aquitaine in Bordeaux

Korábbi vizsgálatok

Az edény
fényképe,
97mm×64 mm

THz-es átvilágítás
és X-ray
radiografiája az
edénynekr:

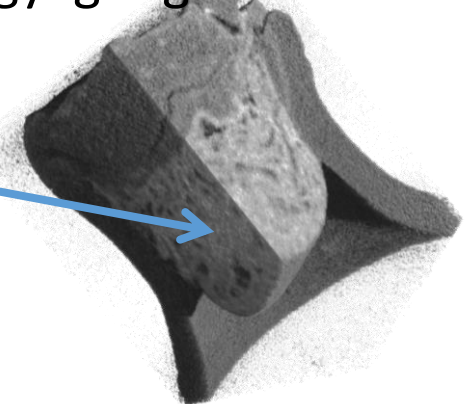
- Vörös agyag
repedésekkel,
- Kétrészes dugó
(agyag és egy
ismeretlen anyag)
- Tartalom: mozgó,
heterogén

Neutronos vizsgálatunk

NT:
Kötél szerű anyag

PGAI:
Szerves anyag vsz. vászon
v. kötél

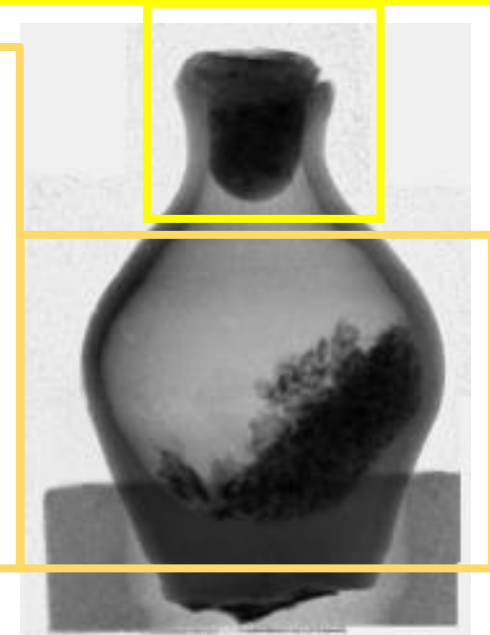
agyagdugó

Belső tartalom

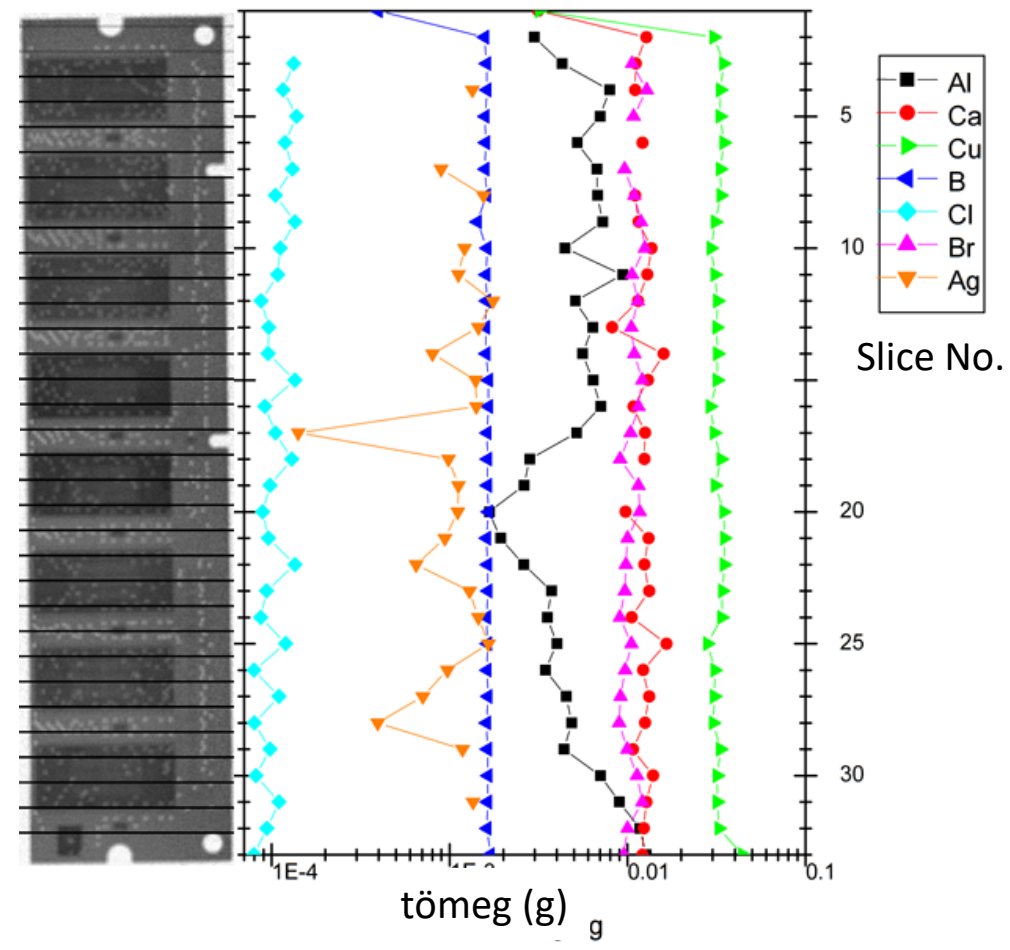
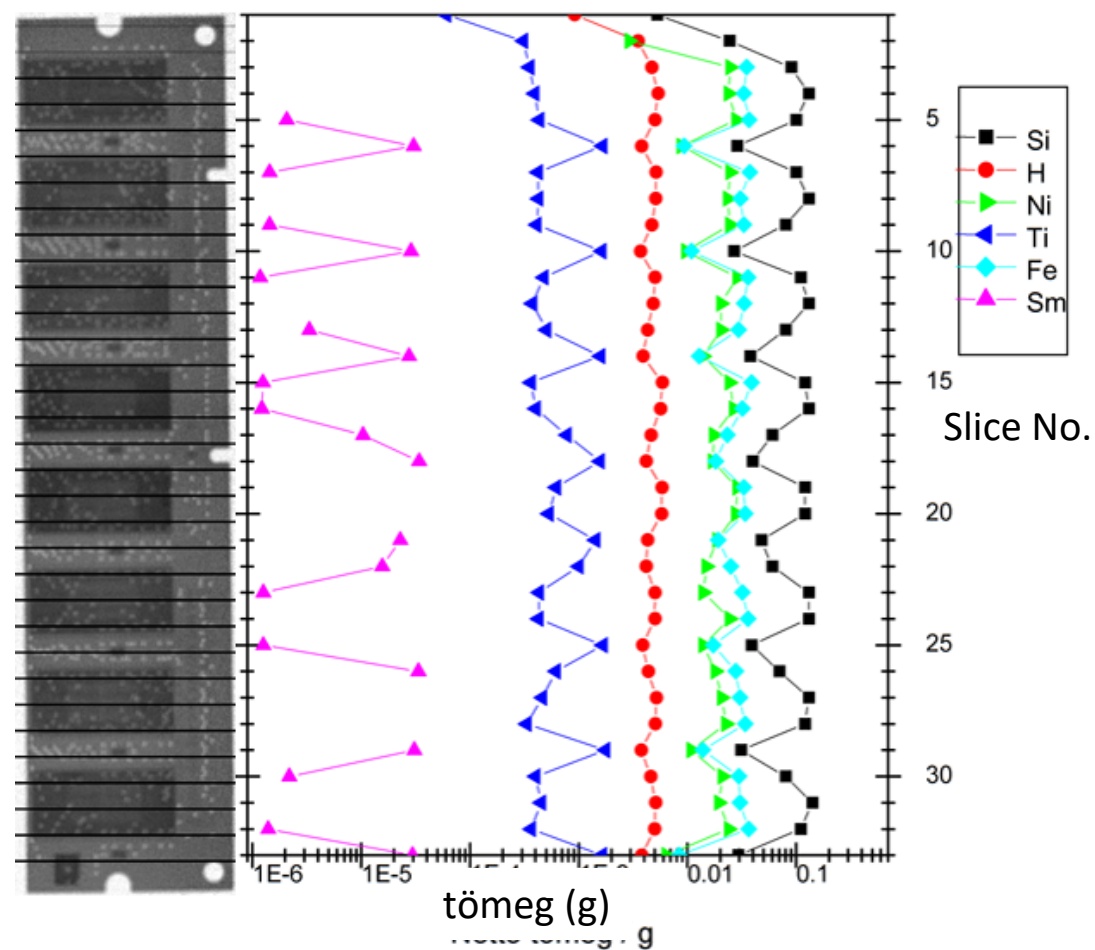
NR:
Feltehetően szerves anyag

PGAI:
főként H, C, N, S és Cl elemek, amely
megerősíti a szerves anyag
feltételezést

Az edény 2D képe

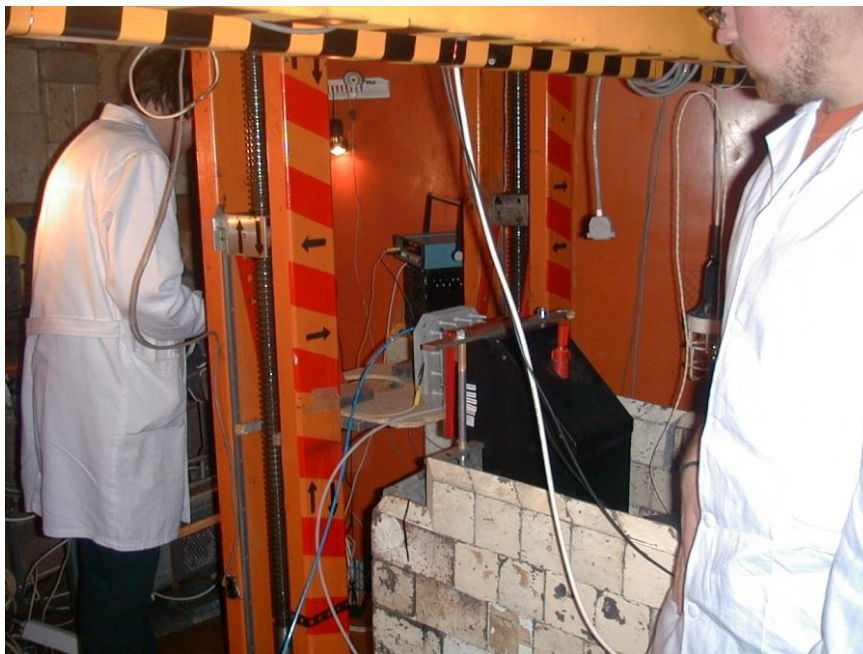
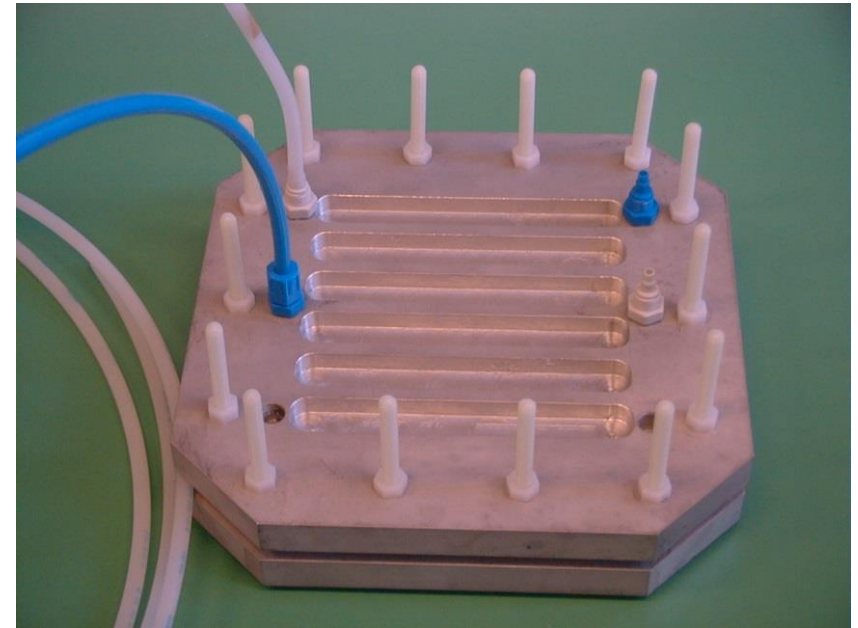
Elmeeloszlás meghatározása PGAI-vel elektronikai hulladékban

Üzemanyagcella működés közben DNR

- A katód előntése vízzel és az anód kiszáradása az üzemanyagcella üzemképtelenségét okozza
- A kontraszt változtatás módszere a folyamatok nyomon követésére ad lehetőséget
- BME együttműködés

Márton Balaskó, László Horváth et al.:
Physics Procedia 43 (2013) 254 – 263

Lovas Szépművészeti Múzeum (Leonardo?)

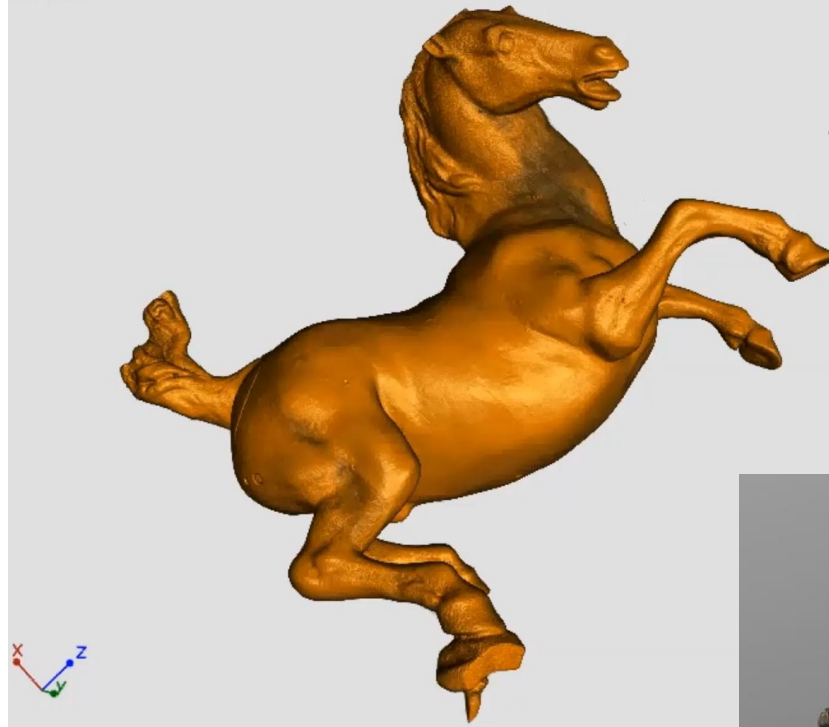
neutron tomográfia:

X-ray tomográfia:

részletes szerkezeti információ

200 kV, kis behatolás a tömör bronz részbe

3.24 mm

Scene

0.00 mm

**Neutron
tomográfia (NT)**

**Előzetes
eredmények**

- NT két átfedő részbe
- Viaszöntési technológiából visszamaradt nyomok

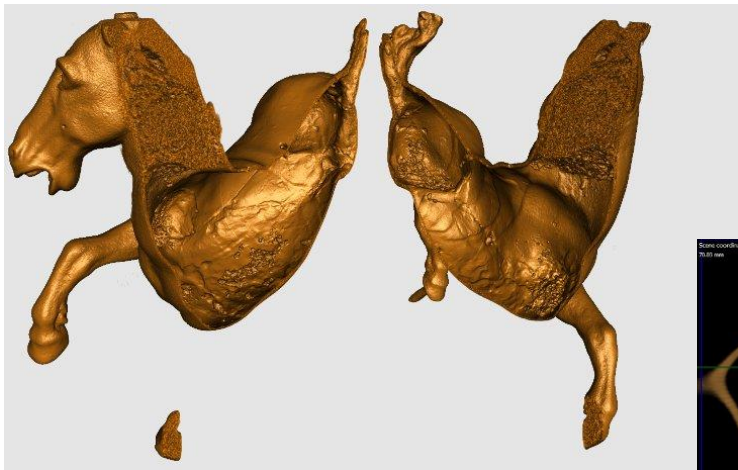

- Részletes struktúra
- Viaszöntési technológiából visszamaradt nyomok

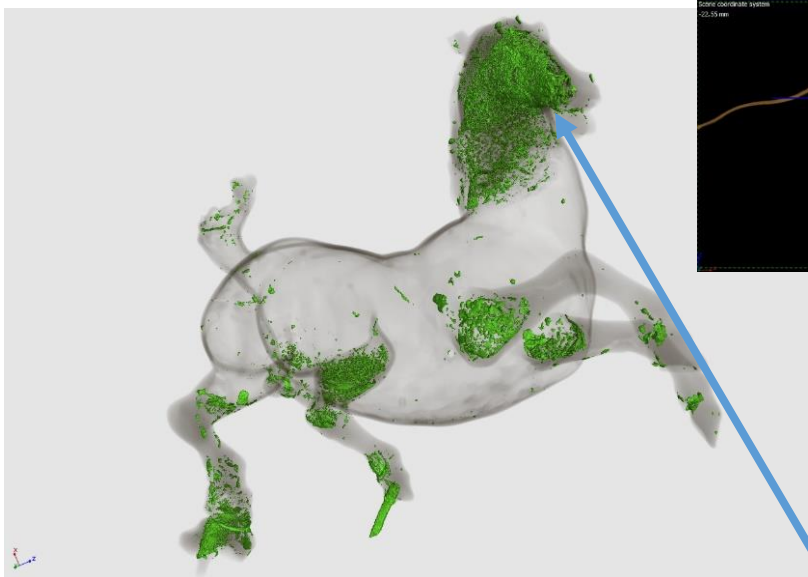
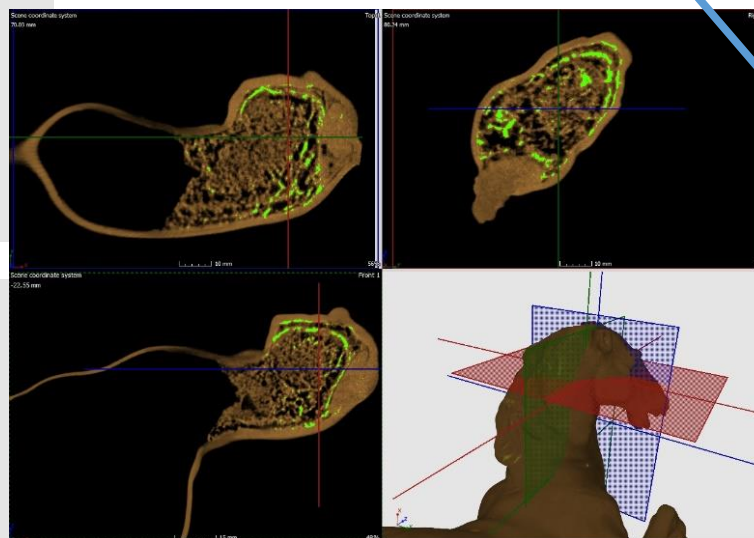
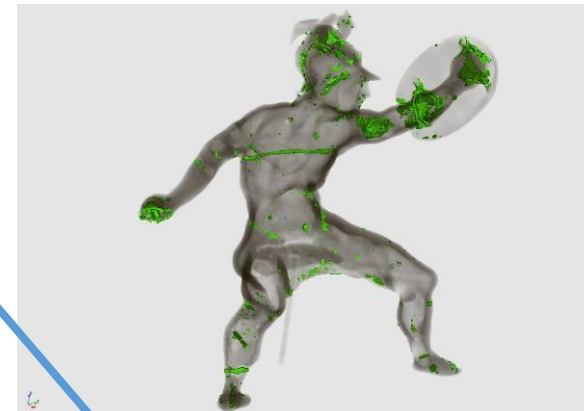
A Szépművészeti Múzeum újra nyitásának egyik fő látványossága

Lovas Szépművészeti Múzeum (Leonardo?)

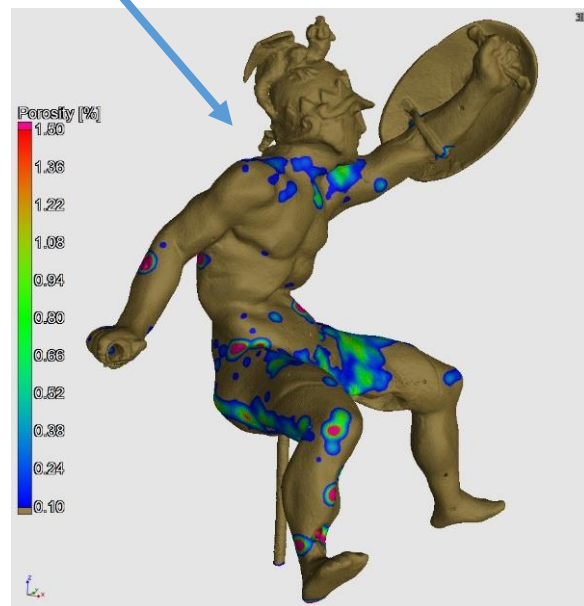
neutron tomográfia: részletes struktúra információ

- részletes struktúra
- Viaszöntési technológiából visszamaradt nyomok

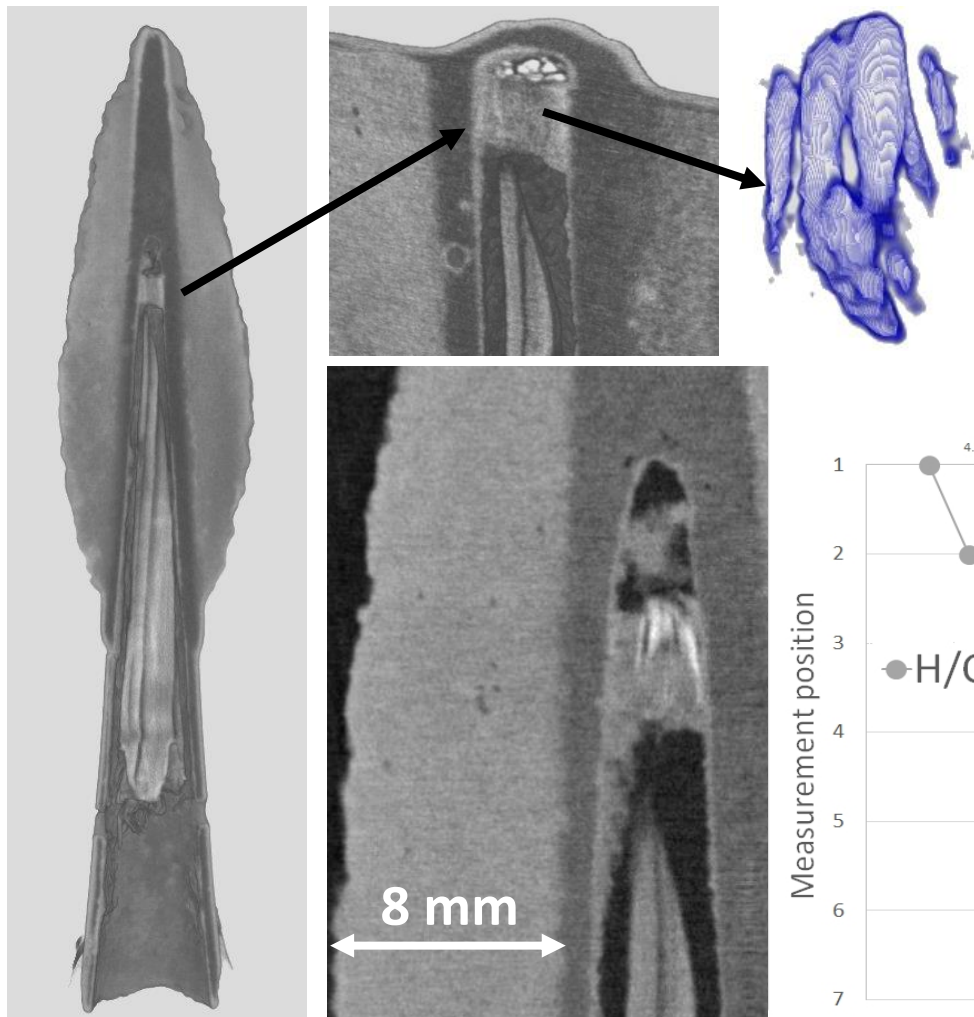
- Fal vastagság
- porozitás

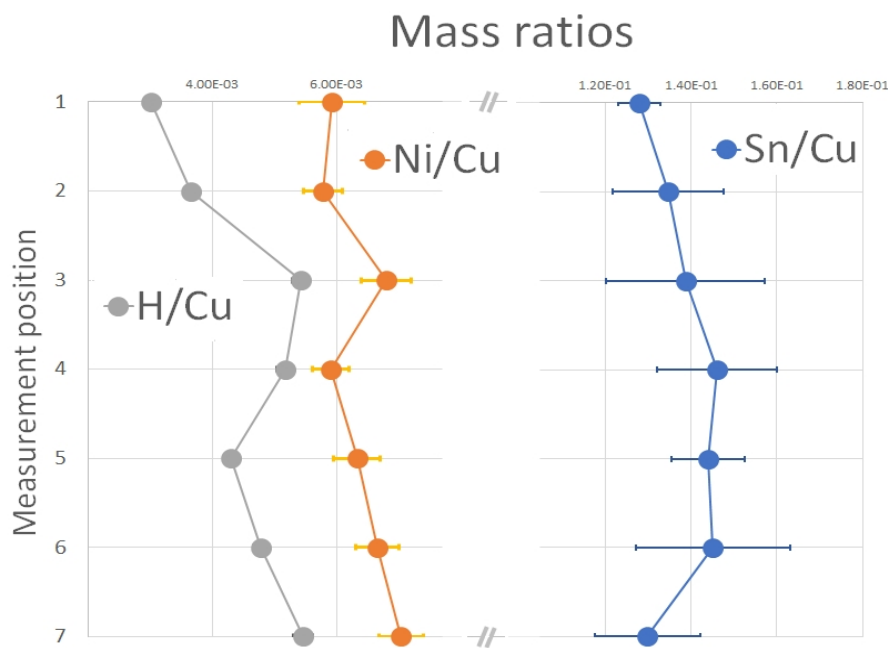
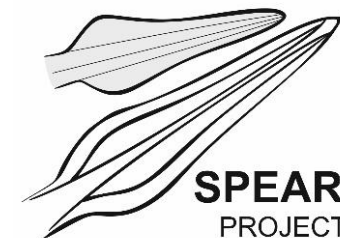

Kikindai lándzsahegy

*neutron tomográfia:
Belső felépítés, készítés technika és használat*

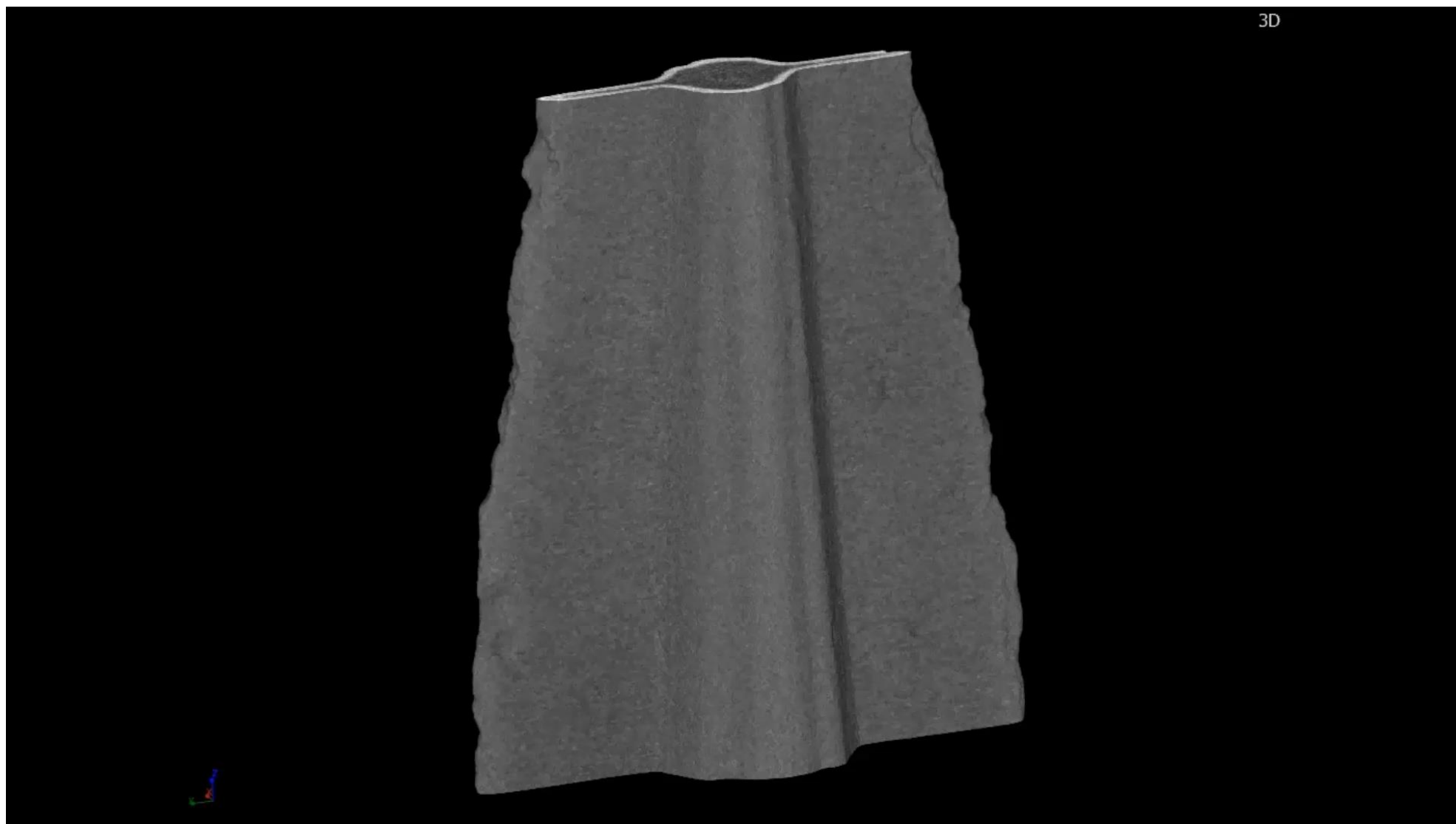

**Erősen
neutronabszorbeáló
anyag**

**Helyérzékeny
neutronos
analízis**

Kikindai lándzsahegy

Összefoglalás

- A neutronok segítségével **beleláthatunk** a tárgyak belsejébe, ahol az **atommagok neutronelnyelését észleljük**
- **Komplementer információt** kapunk a röntgenes radiográfia eredményeihez képest
- A neutronok képesek érzékelni a kis rendszámú elemeket, ezek közül a legfontosabb a **hidrogén**
- **3Ds elnyelési és elemi képzéskészítésre** is képes
- **Az anyagok átlagos elemi vagy izotóp összetétele roncsolásmentesen meghatározható → vizsgálat után további kísérletekre használható marad a tárgy**

Köszönet a NAL munkatársainak

Köszönöm a figyelmet!

BUDAPEST NEUTRON CENTRE
a consortium of the MTA Centre for Energy Research and
the MTA Wigner Research Centre for Physics

